

วท 12373)

การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นางสาวบุษบา ศรีมี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัย : นางสาวบุษบา ศรีมี

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ตีเมืองชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เขียมแสง)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

กรรมการ

ชื่อเรื่อง	: การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ผู้วิจัย	: นางสาวบุษบา ศรีมี
ปริญญา	: ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ
ปีการศึกษา	: 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู การวิจัยกำหนดเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน และครู 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ 5 แนวทาง คือ 3.1) ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา 3.2) ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง 3.3) สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.4) สถานศึกษาควรมีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจากปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการหรือโครงงาน และ 3.5) สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : The Study of Process and Guidelines Development of Educational Quality according to the Standard of Basic Education and the Internal Quality Assurance of the Academic Institutes of the Local Administrative Organizations

Author : Miss Butsaba Srimee

Degree : Master of Education (Education Management)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Associate Professor. Somchai Wongkasem
Assistant. Professor. Dr. Chumnian Pollaharn

Year : 2017

ABSTRACT

The objective of the research was to examine and compare the academic administrators and teachers' opinions on the performance conditions to evaluate on the effectiveness of the process and provide the guidelines to educational development according to the standard of basic education in order to meet the quality assurance within the education institutes of the local administrative organizations. This research was divided into two stages: Stage 1; Study and compare the ongoing process. The sample group consisted of 40 academic administrators and 226 teachers to do the assigned questionnaires. Statistic frequencies, percentage, mean, standard deviation, t-test and computer programs were used in data analysis. Stage 2; study and conclusions for guidelines development according to the standards of the basic education. Nine experts were interviewed and content analysis was used.

The study suggested that 1) The overall of the performance conditions was at the highest level. 2) The difference of the participants' opinions was statistically significant at .05 level. 3) There were five possible ways to develop the quality of education as following; (i) morals-and-ethics conscience motivation in academic administrators (ii) frequent seminars and workshops on leadership development and administration of academic institutes for the administrators (iii) guidelines set up within the academic institutes using community participation in order to get

access to learning sources and local wisdom (iv) encourage students to problem-based learning (v) the philosophy of sufficiency economy cultivated in students so that they are able to self-development or live their harmony lives.

Keyword : Development of Educational Quality according to the Standard of Basic Education and the Internal Quality Assurance of the Academic Institutes

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke.

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี ด้วยความกรุณาและเมตตาจิต ในการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัยของผู้วิจัยตลอดมาจาก รองศาสตราจารย์ สมชาย วงษ์เกษม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม พร้อมทั้งให้ความดูแล ตรวจสอบ เสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ชีระวัฒน์ เยี่ยมแสง ประธานกรรมการสอบ และ อาจารย์ ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและข้าราชการครู ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามทุกท่าน ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ บิดา-มารดา และญาติพี่น้องที่คอยให้กำลังใจเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา-มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนสนับสนุนจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวบุษบา ศรีมี

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	7
1.4 สมมติฐานการวิจัย	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	10
1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ	12
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	13
2.1 กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	13
2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	20
2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	31
2.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	87
2.5 บริบทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม	89
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	95
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	103
ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	103

หัวเรื่อง	หน้า
<p style="text-align: center;">ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	109
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	112
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	112
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	138
5.1 สรุปผลการวิจัย	139
5.2 อภิปรายผล	141
5.3 ข้อเสนอแนะ	145
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	154
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์	156
ภาคผนวก ข ผลการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	158
ภาคผนวก ค เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	168
การเผยแพร่งานวิจัย	179
ประวัติผู้วิจัย	180

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ข้อมูลจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม	82
3.1	ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	93
4.1	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	101
4.2	การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	102
4.3	การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา	109
4.4	การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา.....	110
4.5	การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา	111
4.6	การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานในภาพรวม	112
4.7	ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา	113
4.8	ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา	114
4.9	ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา	115
4.10	สรุปผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน	116

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย ซึ่งเป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งการเลื่อนไหลของคน ทุน ความรู้และเทคโนโลยี กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกพื้นที่อย่างไร้ข้อจำกัดและเชื่อมโยงกันทั่วโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, น. 5) และการเปลี่ยนแปลงที่เราจะเห็นได้ชัด คือ การแข่งขันที่จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในทุกระบบของสังคม ที่สืบเนื่องมาจากการแข่งขันในระดับนานาชาติเป็นตัวตั้งและเป็นจุดเริ่มต้น เมื่อภาพรวมของโลกเป็นไปเช่นนี้ในสังคมเราเองก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นสภาพนี้ไปได้ ยิ่งแรงกระตุ้นของผู้นำรัฐที่มุ่งมั่นให้ประเทศไทยก้าวสู่ระบบการแข่งขันกับสังคมโลกได้ด้วยเช่นนี้แล้ว ยิ่งทำให้ส่วนของสังคมตื่นตัว เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553, น. 38) ใน การบริหารจัดการในทุกวิชาชีพจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า และสำหรับการบริหารจัดการการศึกษาก็เช่นเดียวกันที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการจึงจะทำให้การศึกษานั้นบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ. 2550, น. 7) นั่นเพราะการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ

การศึกษามุ่งถึงการเจริญงอกงาม เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงาม คือ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ถ้าประเทศใดประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น. 18) นอกจากนี้แล้วการศึกษายังจัดได้ว่าเป็นการเตรียมอุปทานและอุปสงค์ของกำลังคนให้พอเหมาะ เป็นการรักษาเสถียรภาพและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคตด้วย ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการการศึกษา จึงมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนและยุ่งยากมากกว่าการบริหารจัดการการผลิตทางเศรษฐกิจหลายเท่าตัว และยังเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมมีความหลากหลายมากขึ้น กระบวนการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเจตนารมณ์ ย่อมจะมีปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขและข้อกำหนดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2557, น. 6) ดังเช่นประเทศไทยที่คนไทยจะต้องเผชิญกับ 3 เรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็ว (Change) 2) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) และ 3) สิ่งที่ไม่คาดเดา (Unpredictable) (สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555, น. 13) ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาคนให้มีคุณภาพการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ ความคิด เป็นการส่งเสริมประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อสังคม ประเทศชาติ โดยอยู่บนพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 255, น. 14) ดังเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ การจัดการศึกษานับว่ามีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านความรู้ สติ ปัญญา การควบคุมอารมณ์และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, น. 14-15) โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาแก่ปวงชนชาวไทยอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 49 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาพยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น (สถาบันพระปกเกล้า, 2552, น. 12)

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม ตลอดจนเจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลตลอดชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนทั้งประเทศ อย่างไรก็ตามการศึกษาจะมีความสำคัญและมีประโยชน์มากนั้น จะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ ช่วยให้ผู้มีความฉลาดสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ และมีจิตสำนึกทางสังคมในอันที่จะช่วยกันสร้างให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนเป็นประชาธิปไตย และก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น การศึกษาในประเทศไทยเท่าที่ผ่านมานอกจากจะไม่สร้างให้คนเก่งและฉลาดในการมองการณ์ไกลรวมทั้งไม่ได้สร้างให้คนมีจิตสำนึกทางสังคมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมแล้ว ยังมีบทบาทสนับสนุนแนวทางการพัฒนาประเทศแบบเน้นความเจริญเติบโตทางวัตถุและเน้นการบริโภคนิยม ซึ่งเป็นตัวการนำไปสู่วิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดของประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 จึงได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ (กระทรวงมหาดไทย, 2553, น. คำนำ)

การประกันคุณภาพเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณภาพ มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6) ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้าง ความมั่นใจกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลผลิตภัณฑหรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กรจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาการ ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ (กระทรวง มหาดไทย, 255, น. 1)

ทั้งนี้จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด นั่นเพราะระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 และนอกจากนี้เพื่อให้เกิดการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นทางการ จึงกำหนดให้ต้องออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในวรรคสอง มาตรา 47 เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและให้เชื่อมโยงการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอก จึงได้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทนกฎกระทรวงฉบับเดิม (พ.ศ. 2546) ซึ่งได้มีการนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ในเล่ม 127 ตอนที่ 23 ก วันที่ 2 เมษายน 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) โดยกฎกระทรวงฉบับนี้ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการ

ประกันคุณภาพภายใน โดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 6)

อย่างไรก็ตามในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมาโดยตลอด แต่จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่แสดงผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนโดยสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผลคะแนน O-Net ประจำปีการศึกษา 2556 นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลคะแนน O-Net ในระดับจังหวัดของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน สูงกว่าระดับประเทศ 5 กลุ่มรายวิชา และต่ำกว่าระดับประเทศ 3 กลุ่มรายวิชา ส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลคะแนน O-Net ในระดับจังหวัดของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน ต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงสภาพของการบริหารงานวิชาการด้านผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา ในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2556 ในภาพรวมทั้งจังหวัดยังพบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งถือเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน สถานศึกษาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน สำหรับปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการจัดการเรียน รู้ของครูผู้สอน ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการบริหารจัดการด้านการบริหารงานวิชาการ เทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้อของครู โดยการจัดทำสื่อและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้อให้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด และต้องสรรหาคุศลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับวิชาเอกที่ต้องการ จะต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่เรื่องงานวิชาการพร้อมทั้งจัดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม, 2556, น. 22)

ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้า

ศึกษาต่อหรือทำงานว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษา กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ ทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้าง ประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็น กลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถ ตรวจสอบได้และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและประกาศกฎกระทรวงตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งการประกัน คุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกัน คุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้ มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและการ ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการ ศึกษา โดยสถานศึกษาและบุคลากรคณะกรรมาธิการสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมและในกรณีที่ผลการประเมินของสถาน ศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จะให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข การ ประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ซึ่งเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, น. 16)

ในส่วนการบริหารจัดการการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ได้มีนโยบาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด มีการพัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมและมีศักยภาพเพียงพอที่จะรับการประเมินคุณภาพการศึกษา จาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยยึดหลักเกณฑ์และแนวทางในการ ดำเนินการตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเรื่องระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย เนื่องจากการนิเทศติดตามผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของฝ่ายบริหารการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบและวิธีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขาดความร่วมมือและความตระหนักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดความพร้อมด้านปัจจัย เช่น ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะส่งผลเสียต่อการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม, 2556, น. 26)

จากความสำคัญและปัญหาในการจัดการการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากเห็นว่าแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีความชัดเจนและได้มาตรฐาน จะเป็นตัวชี้วัดถึงการบริหารจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามจุดมุ่งหมายของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและเกิดประสิทธิภาพส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และระดับการศึกษาของชาติให้สูงขึ้นต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างไร

1.2.2 สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความแตกต่างกันหรือไม่

1.2.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

1.3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

1.4.2 สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตวิจัยได้ดังนี้

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากร จำนวน 592 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน และครู จำนวน 549 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 266 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครู จำนวน 226 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610)

1.5.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน 2) ศึกษานิเทศก์ ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 คน 3) ครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 คน และ 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 3 คน

1.5.3 เนื้อหาการวิจัย

การวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557 เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย มี 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา จำนวน 3 มาตรฐาน 17 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา จำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา จำนวน 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.5.4 ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

กำหนดดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 โดยแบ่งขั้นตอนวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2559

ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 ถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2559

1.5.5 สถานที่

โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

“แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา” หมายถึง แนวทางในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามความมุ่งหมายตรงตามมาตรฐานการศึกษา ตามความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงระบบซึ่งกันและกัน 3 ด้าน คือ คุณภาพด้านปัจจัยทางการศึกษา คุณภาพด้านกระบวนการทางการศึกษา และคุณภาพด้านผลผลิตทางการศึกษา

“สภาพการดำเนินงาน” หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยนี้หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับใด คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

“การประกันคุณภาพการศึกษา” หมายถึง การสร้างมาตรฐานคุณภาพของการบริหารจัดการ และดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมซึ่งประกอบด้วยการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา” หมายถึง มวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการบริหารการจัดการภายในสถานศึกษาที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน

“มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา” หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา และมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา

“สถานศึกษา” หมายถึง โรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

“ครู” หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2559

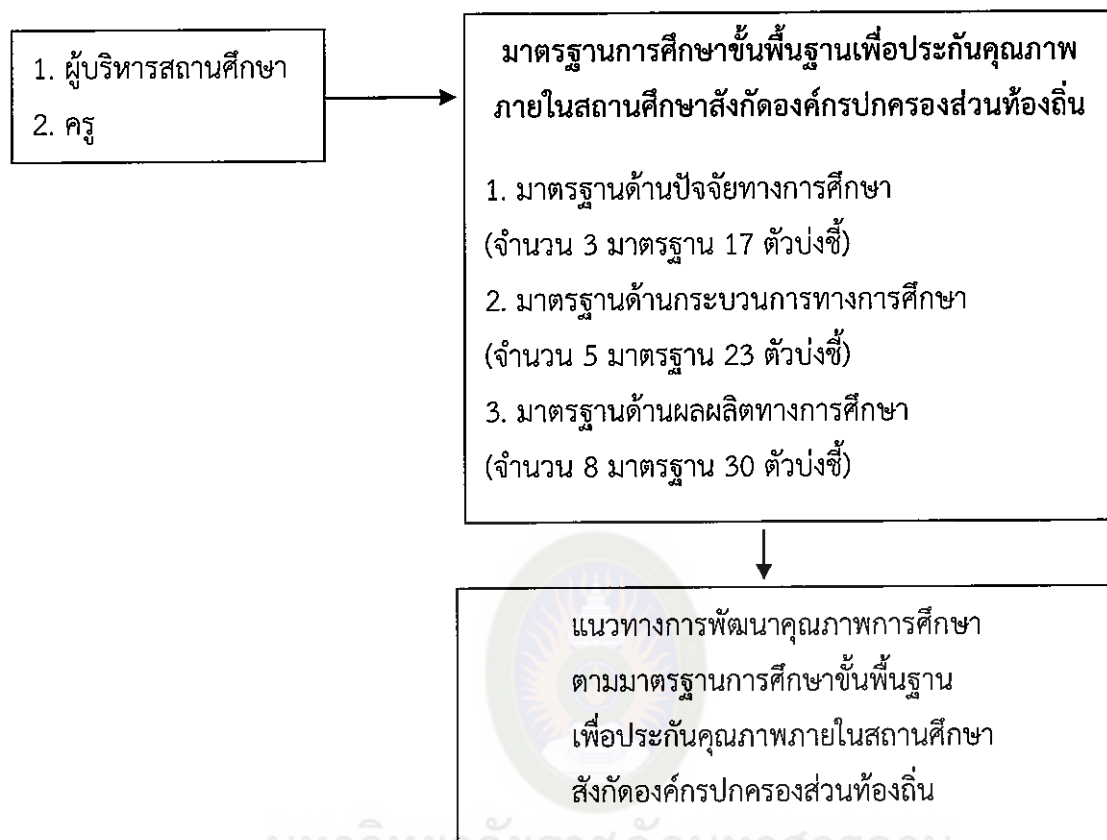
“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายถึง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้มาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา และมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วย 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557 เป็นตัวแปรในการศึกษา โดยแสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1.1 ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.8 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.8.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำไปประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.8.2 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามได้ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.8.3 ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้แนวทางในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ในการที่จะนำไปใช้ในการดำเนินงานและการส่งเสริมปัจจัยสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังนี้

1. กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
4. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ในประเด็นกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอ โดยการสรุปกฎหมายที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ 2) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 สรุปสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาตลอดจนให้บุคลากรคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อให้มีการปรับปรุง

2.1.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 33 บัญญัติให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว จึงได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนที่บูรณาการ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานต่างๆของประเทศ และเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

จากปรัชญาพื้นฐานและกรอบแนวคิดดังกล่าว เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติจึงมุ่ง

- 1) พัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ 2) พัฒนา

สังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้ออาทร เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยันใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศ รักชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุขยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหาพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพและทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติ

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้ให้รู้ความจริง บรรลุความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

สังคมคุณภาพ มุ่งมั่นที่จะสร้างและพัฒนาให้คนไทยทุกคนมีโอกาส มีความเสมอภาคและสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข เป็นสังคมที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเข้มแข็งและแข่งขันได้ และมีเสถียรภาพ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาอย่างสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุล มีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืนและเกื้อกูล สังคมคุณภาพต้องเป็นสังคมซึ่งส่งเสริม “ธรรมรัฐ” และ “สังคมประชาธิปไตย” ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีระบบการเมืองการปกครองที่เปิดกว้าง โปร่งใส และอำนวยความสะดวกให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมสาธารณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ จะสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้ก้าวทันโลกยุคข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง ให้ทุกองค์กรและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้ และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอมุ่งให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ แหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ยิ่งขึ้นต่อไปสังคมแห่ง ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมซึ่งมุ่งฟื้นฟู สืบสาน และธำรงไว้ซึ่งคุณค่า เอกลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมของไทย ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพากันไว้ให้มั่นคงรักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง สร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นไทยให้มากยิ่งขึ้น มีเจตคติ และ ค่านิยมของสังคมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นแกนหลักของสังคม และให้ความสำคัญกับการดูแล ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและคนยากจน คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความยุติธรรมและความ เสมอภาคทั่วหน้ากัน (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, อ้างถึงใน จีระศักดิ์ แต่งผิว, 2554, น. 9-12)

2.1.3 นโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และเห็นชอบหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2552, น. 12-19) มีรายละเอียดดังนี้

2.1.3.1 สารสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

1) วิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

2) เป้าหมาย ภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

2.1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการ ศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดีและมีใจรักมาเป็นครู คณาจารย์ ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2.2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัด การศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้อยู่ภายนอกระบบการศึกษาด้วย

3) กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

3.1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.2) พัฒนาคุณภาพคุณครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดีและมีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู

3.3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับสถานศึกษา และเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2.1.3.2 นโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา

1) การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปโครงสร้างและปรับปรุงการบริหารจัดการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาครู พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลัก รวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษา นอกโรงเรียนเป็นสำนักการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์ศึกษาตลอดชีวิต เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดถึงการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง

2) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อสนองตอบความต้องการด้านบุคลากรของภาคเศรษฐกิจ

3) พัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณธรรม มีคุณภาพ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น ลดภาระงานครูที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามโครงการคืนครูให้นักเรียน มีการดูแลคุณภาพชีวิตครู ด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ควบคู่ไปกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เน้นการพัฒนาเนื้อหาสาระและบุคลากรให้พร้อมรองรับและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้

4) จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมใน

โอกาสทางการศึกษาแก่ประชากร ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสถานะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

5) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดกลุ่มสถาบันการศึกษาตามศักยภาพ ปรับเงินเดี่ยวยุทธศาสตร์ของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาให้สูงขึ้น โดยภาครัฐเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างของการใช้ทักษะอาชีวศึกษาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าตอบแทน และความก้าวหน้าในงาน ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา

6) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้มีการประνομและใกล้เคียงหนี้ รวมทั้งขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงอาชีวศึกษาและปริญญาตรีเพิ่มขึ้น

7) ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนและประชาชน ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

8) เร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีบูรณาการในทุกระดับการศึกษาและในชุมชน โดยพื้นที่และโรงเรียนเป็นฐาน บูรณาการทุกมิติ และยึดเกณฑ์การประเมินของสำนัก งานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นหลักในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและวิจัยพัฒนาในภูมิภาค รวมทั้งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน โดยเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันทางศาสนา

2.1.3.3 นโยบายปฏิรูปการศึกษารอบสอง

กรอบของการปฏิรูปการศึกษารอบสอง มีเป้าหมายที่ทำให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับการศึกษาและทุกมิติ ตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยและส่วนอื่นๆ ที่เหลืออย่างครบวงจร โดยมุ่งเน้นใน 3 ประเด็นหลักที่จะทำให้เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษารอบสองประสบความสำเร็จ คือ

1) คุณภาพ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพของแหล่งเรียนรู้และการสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ คุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพในเรื่องของการบริหารจัดการให้มีธรรมาภิบาลและเกิดการกระจายอำนาจไปสู่พื้นที่และสถานศึกษาอย่างทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริมการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติ

2) การสร้างโอกาส ที่จะทำให้คนไทยทุกประเภททั้งผู้พิการ ด้อยโอกาส เข้าถึงการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

3) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2.1.3.4 ข้อเสนอแนะทางการปฏิรูปการศึกษารอบสองของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอแนะทางการปฏิรูปการศึกษารอบที่สองไว้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้นักเรียนและโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานทุกระดับ ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่มสาระต่าง ๆ เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายและสะดวก ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการสร้างคุณภาพการศึกษาได้

2. ด้านโอกาสทางการศึกษา ดำเนินการส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนได้รับการ ศึกษาขั้นพื้นฐานฟรี 15 ปี ตามนโยบายของรัฐบาล โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เหมาะสมกับลักษณะและบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งการปิดโอกาสเพื่อให้สามารถรองรับการบริหารจัดการตามนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง โดยมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ก.ค.ศ. สค.บศ. สถาบันอุดมศึกษา องค์กรภาคเอกชน และต่างประเทศ ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของหน่วยงานและบุคคล เพื่อให้การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรายบุคคล (ID Plan) และให้มีการจัดทำแผนพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานและบุคคล เพื่อให้การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาได้อย่างแท้จริง

4. ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการปฏิรูปการ ศึกษา ดำเนินการวิเคราะห์ระบบการบริหารจัดการทั้งระบบตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อปรับปรุงส่วนที่ไม่เข้มแข็ง แก้ไขและจัดระบบให้มีความเข้มแข็ง เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทั้งการจัดหน่วยงาน ให้มีความเหมาะสมกับภารกิจองค์กร การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การกำหนดขอบเขต บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กรบุคคล เป็นต้น เพื่อให้การบริหารจัดการและการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้ได้คุณภาพสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ เฉกเช่นปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 4 ได้บัญญัติเกี่ยวกับความหมายของการศึกษาไว้ดังนี้ การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปัจจุบันทุกภาคส่วนต่างให้ความสนใจและความสำคัญของการศึกษามากขึ้น (นิกร มะโน, 2557, น. 1)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่เรียกว่า Quality Education หรือ หมายถึง การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็น คนเก่ง คนดี มีความสุขนั่นเองคุณภาพการศึกษาแต่เดิมเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการวัดผลผลิตทางการศึกษา (Educational Production Function Model : EPF Model) 1991 (IIEP UNESCO) ได้กำหนดแนวคิดคุณภาพการศึกษาเชิงระบบ ประกอบด้วย 3 มิติ ที่สัมพันธ์กันคือ Input เกี่ยวข้องกับคุณภาพของหลักสูตรครู Process เกี่ยวข้องกับคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการ Output เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผลผลิต วัดในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.1 ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน (กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงและให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

ธเนศ ขำเกิด (2541, น. 19-21) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือร่วมใจกัน มีวิสัยทัศน์ที่ตรงกัน มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาสู่วิสัยทัศน์ที่มุ่งหวังและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ปญจะ เกสรทอง (2541, น. 4) ให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาว่าหมายถึง การเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดีและเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม รูหน้าที่และความรับผิดชอบโดยใช้

กระบวนการเรียนการสอนและฝึกปฏิบัติ ในสิ่งที่มีคุณค่าในการดำรงชีวิตและการเป็นพลเมืองดีของชาติ

กรมวิชาการ (2544, น. 22) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหน่วยงานการศึกษาทุกระดับทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชน จัดให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของชุมชน โดยสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการลงมือ ได้แก่ ความพร้อมของการดำเนินงาน เช่น การบริหารจัดการภายในหน่วยงานเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนา จัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ มีการแนะแนว นิเทศอย่างเป็นระบบ มีการประสานงานทั้งภาครัฐและเอกชน ความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคมเอื้ออำนวย ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน

เกษม วัฒนชัย (2545, น. 34) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 2 ตัว คือ มีความรับผิดชอบต่อผลการบริหารและผลการปฏิบัติของโรงเรียนและมีมาตรฐานกลางที่จะอ้างอิงได้ หรือ “Benchmarking” ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนหรือชั้นเรียน

อรุณ จันทวานิช (2545, น. 1-17) ให้ความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่นาาคตโดยมีความเป็นสากล เนื้อหาสาระมีความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาโดยให้ครูมีความรู้ความสามารถ และเทคนิควิธี ในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีคุณธรรม มีความสำนึก และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เป็นนักเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและเป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบตามกรอบแนวคิด กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาเอกชน ชุมชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อจัดการศึกษา สถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันทุกระดับ รัฐเปลี่ยนบทบาทจากการควบคุมมาเป็นการสนับสนุนและให้บริการที่หลากหลาย มีการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย สร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติทุกระดับ และทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เน้นคุณภาพในการปฏิบัติทุกระดับและทุกขั้นตอน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะตามเป้าหมายและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สถาบันการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2547, น. 2) ได้ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน

วันทา เมืองจันทร์ (2550, น. 101) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะมุ่ง เน้นให้ ผู้เรียนมีความรู้ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและจริยธรรม มีโอกาสได้รับการพัฒนาทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนมีจริยธรรมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจนสามารถ รู้จักพึ่งตนเอง มีความรู้ความ สามารถในการประกอบอาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดย จะต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องมีวิชาชีพ สามารถจัดการศึกษาและจัดการเรียน การสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามความสนใจ และได้พัฒนาตนเองไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การพัฒนาหลักสูตรทั้งหลักสูตรแกนกลางและ หลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคม โดยมีกระบวนการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งมีการแนะแนว ผู้เรียนอย่าง เหมาะสม

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2553, น. 12) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ โดยมีการ กำหนดมาตรฐานศึกษาชาติ การจัดระบบโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินการตามแผน รวมทั้ง สร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับ ชอบร่วมกันของทุกคน

Parsons (1994, p. 1-7) ได้เสนอว่า คุณภาพการศึกษามี 3 ด้าน คือ

1. คุณภาพด้านผู้บริการ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับบริการต้องการจากการศึกษา
2. คุณภาพด้านนักรการศึกษา หมายถึง การบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับสิ่งที่ นักรศึกษากำหนด โดยมีการใช้เทคนิคและกระบวนการที่ทำให้เชื่อว่าผลที่ได้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของผู้รับบริการ
3. คุณภาพด้านการจัดการ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลผลิตและเป็นไปตามแนวทางที่ผู้มีอำนาจระดับสูงกำหนด

Whatmough (1994, p. 19) ให้ความหมายของคุณภาพการศึกษาว่า คุณภาพการศึกษา พิจารณาของบุคคล 2 ฝ่าย คือ

1. คุณภาพตามทัศนะของผู้รับบริการ เป็นการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการ และความคาดหวังของผู้รับบริการ
3. คุณภาพตามทัศนะของนักรศึกษา เป็นการให้ความสำคัญแก่หลักการและ วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

จากความหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนา คุณภาพ การศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่างๆของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตาม ความมุ่งหมายตรงตามมาตรฐานการศึกษา ตามความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงระบบซึ่งกันและกันใน 3 ด้าน คือ คุณภาพด้านปัจจัยทางการศึกษา คุณภาพด้านกระบวนการทางการศึกษา และคุณภาพด้าน ผลผลิตทางการศึกษา

2.2.2 ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ความสำคัญของคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่ได้ทำการศึกษาและวางแผนตามลำดับที่ตั้งที่ ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) โดยกำหนดเป้าหมายหลักของคุณภาพ การศึกษาอยู่ที่ “การพัฒนาคน” จากปรัชญาความเชื่อพื้นฐานที่ว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพโดยตรงแล้ว ยังจำ เป็นต้องคำนึงถึงกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อ เตรียมคนให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะเป็นผู้คิดวิเคราะห์เป็น สามารถแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นั่นคือผู้เรียนจะต้องได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรา 10 ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (เรื่องรอง สุติสา, 2553, น. 13-14)

กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงหลักและครอบคลุมเนื้อเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 เป็นแผนที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็น ระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

1.2.2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่าง ต่อเนื่องชัดเจนและเป็นรูปธรรม

1.2.3 กำหนดวิธีการดำเนินงานที่มีหลักวิชาการหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การเรียนรู้ การวัดประเมินผลการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

1.2.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและ ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.5 กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

1.2.6 กำหนดบทบาทให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2.7 กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549, น. 3-4) กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ เป็นคนดี มีความสามารถ (คนเก่ง) และมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบริหารจัดการทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ เป็นการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยสถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน แล้วรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบทุกปีและได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อชี้จุดเด่น จุดควรพัฒนาให้สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพต่อไป (นภาพรรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 42)

จากความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการบริหารจัดการทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ โดยถือให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

2.2.3 แนวคิดและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวคิดและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีนักวิชาการและนักวิจัยทางการศึกษาได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพไว้หลากหลาย ดังนี้

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543, น. 4-10, อ้างถึงใน ประภัสสร มณีพันธ์, 2556, น. 21-22) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ว่าในสถานการณ์โลกปัจจุบันนี้แต่ละภูมิภาคของโลกได้ผันแปรและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว กรรมวิธีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดรูปแบบของยุทธศาสตร์ก็ค่อนข้างจะยุ่งยากและสลับซับซ้อนมาก ยิ่งไปกว่านั้นลักษณะโดยทั่วไปของยุทธศาสตร์เป็นเช่นเดียวกับลักษณะของมนุษย์ ซึ่งต้องการความพยายามในการแก้ปัญหาอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาจะต้องพยายามหาทางแก้ไขให้ตรงจุด

และมีความเข้าใจในปัญหาเป็นอย่างดีวิธีแก้ปัญหาก็เหมาะสมและนิยมใช้กันมากก็คือการทำความเข้าใจในตัวปัญหาอย่างกว้าง ๆ เสียก่อนแล้วจึงศึกษาในรายละเอียดเป็นขั้นตอนต่อไป โดยมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. ภารกิจและเป้าหมายหลัก (Mission and major goals) ขั้นตอนแรกของกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ ก็คือ กำหนดภารกิจและเป้าหมายหลักขององค์การซึ่งจะส่งผลให้เราได้รับรู้ ได้เห็นขอบเขตของยุทธศาสตร์ที่องค์การจะสร้างขึ้นภารกิจเริ่มต้นที่ทำไมองค์การจึงตั้งขึ้นมา และควรจะทำอะไร เป้าหมายหลักระดับสูงที่องค์การหวังจะทำให้สำเร็จในระยะกลางและระยะยาว องค์การที่แสวงหากำไร ส่วนมากจะใช้เป้าหมายมากมายเรียงตามลำดับความสำคัญ (Hierarchy of goals) งานที่สำคัญถูกจัดวางไปใกล้จุดสุดยอดของลำดับความสำคัญ เป้าหมาย “ชั้นสอง” (Secondary goals) คือ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่องค์การเห็นว่าจำเป็นที่องค์การต้องมีถ้าจะให้บรรลุถึงงานสำคัญ

2. การวิเคราะห์ภายนอก (External analysis) องค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งของกระบวนการบริหารยุทธศาสตร์ก็คือการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมการดำเนินงานซึ่งอยู่นอกองค์การโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะระบุโอกาส และภัยในสิ่งแวดล้อมที่เกิดกับการดำเนินงานขององค์การ เราอาจพิจารณาได้เป็น 3 อย่าง คือ สิ่งแวดล้อม ที่เกิดกับการปฏิบัติงานในองค์การ สิ่งแวดล้อมระดับชาติ และสิ่งแวดล้อมมหภาค

2.1) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมที่เกิดกับการปฏิบัติงานต้องมีการประเมินโครงสร้างทางการแข่งขันที่องค์การปฏิบัติอยู่รวมถึงตำแหน่งของการแข่งขัน

2.2) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมระดับชาติ ต้องมีการประเมินว่าสิ่งแวดล้อมระดับชาติที่องค์การปฏิบัติอยู่นั้นอำนวยความสะดวกให้องค์การเกิดมีความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในตลาดเพียงใด ถ้าไม่เป็นไปดังคาดองค์การดังกล่าวต้องพิจารณาย้ายปฏิบัติการส่วนสำคัญ ๆ แห่ลงอื่นที่อำนวยความสะดวกในการสร้างข้อได้เปรียบ

2.3) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมมหภาค ประกอบด้วย การตรวจสอบอิทธิพลของเศรษฐกิจมหภาค ปัจจัยทางสังคม รัฐบาล กฎหมาย ระดับชาติและเทคโนโลยีที่จะมากกระทบต่อองค์การ

3. การวิเคราะห์ภายใน (Internal analysis) ปฏิบัติการในรูปนี้ทำให้เรากำหนดได้ถึงจุดที่แข็งแกร่งหรือจุดเด่น (Strengths) และจุดอ่อนหรือจุดด้อย (Weakness) ขององค์การในเรื่องนี้มีมากมาย เช่น การที่องค์การมีทรัพยากรปริมาณมากและคุณภาพสูง ถือเป็นข้อได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน จากนั้นจะดูว่าองค์การจะหาข้อได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างไร พิจารณาเรื่องบทบาทความสามารถที่โดดเด่นเป็นพิเศษ ทรัพยากรและความสามารถต่าง ๆ ในการสร้างข้อได้เปรียบ

4. SWOT และการเลือกยุทธศาสตร์ (SWOT and strategic choice) เป็นองค์ประกอบต่อไปที่ใช้ในการสร้างยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกโดยพิจารณาที่จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยจากภายนอก การเปรียบเทียบจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และภัย (Threats) นั้นโดยปกติเราเรียกว่า การวิเคราะห์ SWOT analysis จุดศูนย์กลางความมุ่งหมายของการวิเคราะห์ SWOT ก็คือ การระบุยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ว่ามีแนวทางเหมาะสม มีความเหมาะสมพอดีกันและการเหมาะสมกันของทรัพยากรและขีดความสามารถขององค์การในการปฏิบัติต่ออุปสงค์ของสิ่งแวดล้อมที่องค์กรดำเนินการอยู่กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกอันเกิดจากการวิเคราะห์ SWOT จะต้องสร้างมาจากจุดแข็งขององค์การเพื่อที่จะแสวงหาจากโอกาสทำการด้านภัยต่าง ๆ และแก้ไขจุดอ่อนให้ดีขึ้น

5. การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ (Strategy implementation) เมื่อได้เลือกยุทธศาสตร์ไว้เพื่อใช้ให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การแล้ว จะต้องมีการนำเอายุทธศาสตร์ดังกล่าวไปปฏิบัติ ในที่นี้ได้แบ่งเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้ยุทธศาสตร์ออกเป็นองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ออกแบบโครงสร้างขององค์การ การประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ต้องมีการจัดสรรบทบาทและความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์แก่ผู้บริหาร และหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การ อาจกล่าวได้ว่าใช้ยุทธศาสตร์ทำได้โดยผ่านการใช้โครงสร้าง

ประการที่ 2 การออกแบบระบบการควบคุม นอกจากการเลือกโครงสร้างขององค์การต้องสร้างระบบควบคุมองค์การที่เหมาะสมขึ้น จะต้องทำการตัดสินใจว่าจะประเมินการปฏิบัติงานและควบคุมปฏิบัติการของหน่วยย่อยในองค์การให้ดีที่สุดได้อย่างไร

ประการที่ 3 การจัดชุดยุทธศาสตร์ โครงสร้างและการควบคุม ถ้าองค์การหวังในความสำเร็จก็ต้องให้บรรลุถึงความสอดคล้องต้องกันระหว่างยุทธศาสตร์ โครงสร้างและการควบคุม เนื่องจากยุทธศาสตร์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้องค์การมีอุปสงค์แตกต่างกัน

ประการที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ เราอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง องค์กรต่าง ๆ ต้องพยายามจัดการให้พอเหมาะต่อการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อมทางการแข่งขัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทุกที่องค์กรต้องการความสำเร็จระยะยาว คือ องค์กรสามารถปรับแต่งยุทธศาสตร์และโครงสร้างให้เข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพิจารณาถึงกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงและยุทธวิธีเชิงยุทธศาสตร์

6. การป้อนกลับของข่าวสาร (The feedback loop) การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการที่ต้องทำติดต่อกันอยู่เรื่อย ๆ โดยตลอด (Ongoing process) ทันทีที่มีการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ การบริหารยุทธศาสตร์จะต้องมีการตรวจสอบเพื่อกำหนดว่าเป้าหมายทางยุทธศาสตร์บรรลุผลสำเร็จไปแค่ไหน ข่าวสารนี้จะผ่านกลับไปสู่ระดับองค์การ โดยผ่านระบบการป้อนกลับของข่าวสาร ข่าวสารจะถูกป้อนเข้าไปในการสร้างและการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ในรอบสอง ซึ่งเป็นรอบ

ถัดไปนั่นเอง มันทำหน้าที่ยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงความถูกต้องของเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ใช้อยู่ว่า ถูกต้องหรือไม่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, น. 10) ได้อธิบายถึง แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 2 ส่วนคือ

1. การมีเป้าหมาย (Ends) หรือจุดหมายในการศึกษาที่ต้องการไปถึงอย่างชัดเจน ทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว

2. การกำหนดวิถีทางหรือแนวทางปฏิบัติ (Means) เพื่อเป็นเครื่องมือที่มุ่งสู่การบรรลุ จุดหมายที่กำหนดไว้

รุ่ง แก้วแดง (2543, น. 44) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาที่คล้ายคลึงกันว่า คุณภาพการศึกษาประกอบด้วย กระบวนการทั้งหมดที่นักเรียนจะได้รับการศึกษา ในด้านการจัดการ ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของ การใช้เวลา การใช้เงิน บุคลากรและพิจารณาผลผลิตของการศึกษา หรือคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และความ คาดหวังของสังคม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ นั่นคือ การให้นักเรียนได้ เรียนสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตน

วัลลภ กันทรัพย์ (2545, น. 60 - 66) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. มีการดำเนินงานเป็นส่วนหนึ่งของระบบ (Built-in) ในองค์กรที่พัฒนานั้น ไม่ เกาะติดอยู่ภายนอกในลักษณะเป็นงานพิเศษหรือโครงการพิเศษหรือเป็นงานชั่วคราว ความหมายก็ คือ ต้องให้มีการยอมรับว่าเป็นงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรนั้น เป็นงานของตนเองไม่ใช่งาน พิเศษหรืองานที่ช่วยผู้อื่นทำและไม่ใช่งานที่ทำในช่วงเวลาหนึ่งแล้วเลิกทำ

2. มีการดำเนินงานที่ครบวงจร (Complete process) ไม่เป็นเพียงส่วนหนึ่งหรือ ขั้นตอนหนึ่งของวงจรของงานทั้งหมด ความหมายก็คือ งานที่จะพัฒนาต้องเป็นงานที่ทำตั้งแต่เริ่มต้น แล้วต่อเนื่องจนถึงขั้นตอนสุดท้ายที่เสร็จงานนั้น ไม่ใช่ทำเอาส่วนหนึ่งหรือขั้นตอนหนึ่งเท่านั้นมา พัฒนา ซึ่งจะมีผลทำให้ส่วนที่พัฒนานั้นไม่สอดคล้องต่อเนื่องกับส่วนที่มาก่อน และส่วนที่ต่อหลังจาก ขั้นตอนนั้น

3. มีการดำเนินงานครอบคลุมทุกส่วนของระบบงาน (Total development) ไม่ทำ เฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบงาน

4. มีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงการพัฒนาสิ่งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน (Infra-structure) ในระบบก่อนหรือพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาส่วนเสริมอื่น ๆ

5. มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นภายใน คือ มีกระบวนการพัฒนาตนเองใน ระบบงานซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบปัญหาและความต้องการ การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินตนเอง แล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงงานด้วยตนเอง (Self development) ไม่อาศัย

เพียงแรงกระตุ้นจากภายนอกเท่านั้น ความหมายก็คือ การพัฒนาควรเน้นในองค์กรหรือโรงเรียนมีระบบพัฒนาตนเองเกิดขึ้น เพื่อดำเนินพัฒนาตนเองต่อไปได้ แม้ว่า แรงกระตุ้นจากภายนอก ซึ่งอาจมาในรูปการส่งเสริม หรือการสั่งการตามสายงานจะไม่มี โรงเรียนก็ยังคงมีการปรับปรุงพัฒนางานด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม นโยบายและความต้องการของชุมชนต่อไปไม่หยุดยั้ง ถ้าทำเช่นนี้ได้เราก็หวังว่า เมื่อหน่วยงานภายนอกที่เข้าไปช่วยเหลือ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในรูปของโครงการต่าง ๆ ถอยออกไปแล้วโรงเรียนก็จะพัฒนาต่อไปด้วยระบบการพัฒนาตนเอง

6. ทุกคนในองค์กรหรือหน่วยงานที่พัฒนา เข้าใจและยอมรับการพัฒนา นั้น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในด้านการออกความคิดและการลงมือทำ ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนมีส่วนร่วมรับรู้ปัญหาและความสำเร็จของงานที่ทำ และมีส่วนภาคภูมิใจในความสำเร็จของการพัฒนานั้น (Full participation) ความหมายก็คือ เมื่อจะทำงานอะไรในองค์กรนั้น ได้มีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของตน ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดงานและเมื่อนำหลักการนี้มาผสมผสานกับวิธีการเชิงระบบ ก็คือ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นระบุปัญหาหรือความต้องการ ขั้นเตรียมงานหรือวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติงานตามแผน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบผลงานและสรุปผลในความสำเร็จหรือความผิดพลาดของงานที่เขามีส่วนร่วม

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2546, น. 53-54) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้ 1) การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ 2) การเรียนรู้เกี่ยวกับคุณภาพ 3) การสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์ พันธกิจ 4) การพัฒนาทางวิชาชีพ 5) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ 6) การปรับปรุงการสื่อสาร 7) การพัฒนา กระบวนการทำงานเป็นทีม 8) การปรับปรุงการเรียนการสอน และ 9) การได้รับการสนับสนุนทางการเงิน

สมศักดิ์ คงเพียง (2549, น. 54 - 55) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานด้านการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผนที่มีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ ทุกคนในสถานศึกษาเน้นความสำคัญของการเรียนรู้ การวางแผนหลักสูตรตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การบูรณาการหลักสูตร การจัดหาคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีเพื่อการสอนและการทำงาน ตลอดจนการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่งานตามเป้าหมายของสถานศึกษาการดำเนินงานและการจัดการที่มั่นคงขององค์กร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่หลากหลาย การจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การจัดเวลาในการเรียนรู้ การกำหนดนโยบายด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและวินัยที่ชัดเจนและสม่ำเสมอและการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนภาวะผู้นำและการพัฒนาสถานศึกษา ได้แก่ การปรับโครงสร้างสถานศึกษาตามความจำเป็น เพื่อการบรรลุเป้าหมายการจัดโปรแกรมการเรียน การพัฒนาประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ครู และ

ผู้บริหาร โดยกำหนดความคาดหวังการปฏิบัติงานของครูการสนับสนุนให้กำลังใจตลอดจนการประชาสัมพันธ์ภาพรวมของสถานศึกษาและเป้าหมายสูงสุดที่มีต่อผู้เรียนความเสมอภาค โดยจัดโครงการสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความสำเร็จตามเป้าหมาย ให้มีโอกาสในการเรียนและความสำเร็จ การสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ การจัดกิจกรรมหลากหลายให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายให้แก่ผู้เรียนที่มีปัญหา การประเมินผลจากการติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด โดยการสร้างและใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายโครงการพิเศษ เช่น การปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารเสพติดหรือการร่วมมือกับชุมชนครอบครัว ด้านสุขภาพและการบริการสังคม เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนแผนการเรียนของสถานศึกษา หรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยเตรียมแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการสร้างองค์ความรู้ โดยการใช้แผนการสอนโดยยึดหลักสูตรและบูรณาการวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้ การจัดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและเรียบง่าย มีการใช้เวลาอย่างเต็มที่ตลอดจนกำหนดกฎและมาตรฐานที่ควรปฏิบัติในชั้นเรียน และดำเนินตามกฎอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม

3. การสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วยภาวะผู้นำและการวางแผน ต้องมีการตั้งความหวังสูงสุดสำหรับสถานศึกษาทั้งระบบ โดยกำหนดนโยบายและกระบวนการสนับสนุน ความเสมอภาคและความเป็นเลิศ หลักสูตร ต้องมีการวางแผนการใช้หลักสูตรเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องความร่วมมือต้องมีการให้โอกาสสถานศึกษาในการตัดสินใจ การสนับสนุนติดตามการพัฒนาสถานศึกษา การช่วยสถานศึกษาดำเนินการป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ปกครองที่ขาดแคลนให้ได้รับความช่วยเหลือการประเมินผล โดยการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาและใช้การประเมินหลากหลาย

อรุณ จันทวานิช (2545, น. 6) ได้อธิบายถึง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่เป็นแนวทางหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน 3) การพัฒนาครูและบุคลากร และ 4) การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ (2546, น. 22-26) ได้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความสำเร็จของการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การทำงานเป็นทีม 3) การสร้างความตระหนักและความรู้ ความเข้าใจ 4) การกำหนดผู้รับผิดชอบ 5) การวางแผนและกำกับดูแล และ 6) การมีส่วนร่วม และการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

รัฐชดาพร เวหะชาติ (2550, น. 12-14) ได้อธิบายถึง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547-2553 ดังต่อไปนี้ 1) การสร้างโอกาสทางการศึกษา 2) การพัฒนาการจัดการและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และ 3) การเพิ่มมาตรฐานการศึกษาและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 25) ได้อธิบายถึง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระเบียบวาระแห่งชาติ พ.ศ. 2551- 2555 ไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 4) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา 5) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ 6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

Parsons (1994, p. 8) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาจะเป็นการประสานระหว่าง การให้บริการในสิ่งที่มีความจำเป็นที่นักวิชาการกำหนด และการสนองความต้องการให้แก่ผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงการลงทุนอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

Winch (1996, อ้างถึงใน นภาวรรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 41) ได้ให้ความเห็นว่า คุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่จะต้องพัฒนาระยะยาว บางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันของผู้ปกครอง แต่โรงเรียนที่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการในระยะยาว ซึ่งเป็นไปได้ที่อาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้ปกครองพึงพอใจในปัจจุบัน

Sallis (1993, อ้างถึงใน นภาวรรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 41) กล่าวถึงคุณภาพการศึกษา โดยเน้นในด้านกระบวนการ โดยกล่าวว่า การศึกษาเป็นการให้บริการ มิใช่เป็นการผลิต ดังนั้น คุณภาพที่เกิดขึ้นจึงเป็นคุณภาพการให้บริการ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ นอกจากนั้นคุณภาพที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่เกิดขณะให้บริการ การใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพจะไม่ทันการ จำเป็นต้องควบคุมคุณภาพด้วยการประเมินผลตลอดเวลา โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

Ofsted (1994, p. 6) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ “การพัฒนาคุณภาพการศึกษา” ไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะใช้ในความหมายแตกต่างกัน ใน 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ยกกระดับมาตรฐาน (Raise standards) 2) เพิ่มคุณภาพ (Enhance quality) 3) เพิ่มประสิทธิภาพ (Increase efficiency) และ 4) บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม จากความหมายทั้ง 4 ลักษณะดังกล่าวสถาบันการศึกษาสามารถนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาทั้งด้านกระบวนการและเป้าหมายหรือผลลัพธ์ว่ามีการพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือไม่เพียงใด โดยมีแนวคำถามในการตรวจสอบ 4 ข้อ ได้แก่ 1) สภาพที่เป็นอยู่ในขณะนี้เป็นอย่างไร 2) ต้องการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง 3) เมื่อเวลาผ่านไป

จะบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร และ 4) จะทราบได้อย่างไรว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นประสบความสำเร็จ

จากแนวคิดและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง แนวทางในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามความมุ่งหมายตรงตามมาตรฐานการศึกษา ตามความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงระบบซึ่งกันและกัน ใน 3 ด้าน คือ คุณภาพด้านปัจจัยทางการศึกษา คุณภาพด้านกระบวนการทางการศึกษา และคุณภาพด้านผลผลิตทางการศึกษา

2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3.1 ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ ดังนี้

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542, น. 119) ได้กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เริงชัย จงพิพัฒนสุข (2546, น. 12) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การรับรองว่าจะดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ ซึ่ง มาตรฐานคุณภาพการศึกษานั้นสามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม มาตรฐาน คือ สิ่งที่อยู่มาเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, น. 7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพและลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ณรงค์ ณ ลำพูนและพัชรี รุปีเขต (2546, น. 19) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาได้เป็นไปตามภารกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ และก่อให้เกิดผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงพอใจและพึงประสงค์ตามที่คาดหวังไว้

วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2546, น. 49) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กลไกหรือกระบวนการในการจัดการศึกษาที่ได้มีการวางแผนและจัดระบบไว้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จการศึกษาที่มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ และฝ่ายที่จะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดประสิทธิภาพ นั่นก็คือสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 4) ให้คำจำกัดความการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้บริการโดยตรง คือ ผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546, น. 147) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา การประกันคุณภาพของสถานศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจในคุณภาพแก่ผู้รับบริการทุกฝ่ายจากความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการดำเนินงานในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งสร้างความมั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถรวมถึงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา

ศิริ ถิอาสนา (2549, น. 13) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาและประเมินผลการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำให้สังคมเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น และตรงความมุ่งหวังของสังคม

นิรันดร์ นันทะศรี (2550, น. 15) ได้กล่าวการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการวางแผนและแนวทางในการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชนและสังคมได้ว่า ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนเป็นผู้ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตรงกับความต้องการของสังคม

จากความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การสร้างมาตรฐานคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมซึ่งประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

2.3.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

โลกอนาคตเป็นโลกของสังคมแห่งความรู้ที่เน้นคุณภาพของการบริการ แต่ในปัจจุบันคุณภาพของผลผลิต คือ ผู้เรียนจากระบบการศึกษายังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะระบบการศึกษาของประเทศไทยยังไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างคนที่มีคุณภาพที่ดี หากประเทศไทยประสงค์จะพัฒนาคนให้มีปัญญา คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้กระบวนการเรียนรู้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริง แก้ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่นๆ และอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมาก เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนและกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ต้องอาศัยระบบการประกันคุณภาพเป็นกลไกในการขับเคลื่อน จึงได้ตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ไว้ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 47-51) โดยที่มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ส่วนระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง เมื่อถามว่าทำไมต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คำตอบคือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน
2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ผู้รับชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาอย่างโปร่งใสมุ่งสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษามีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง
4. เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาของไทยจะได้มีคุณภาพแข่งขันกับประเทศอื่น (แสงเพ็ชร งานดี, 2553, น. 8-9)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จะเห็นได้ว่ารัฐได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและที่สำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ได้กล่าวถึงมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้ (อุดม เขยกีวงศ์, 2543, น. 63-64)

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมิน ผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลัก การและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

จากบทบัญญัติดังกล่าวสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมากที่สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องประกันคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ทั้งนี้ให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาและบุคลากรทุกคน

2.3.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และที่สังคมต้องการ ดังนั้นจึงมีหลักในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ประการ คือ

2.3.3.2 การกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงการตัดสินใจในการดำเนินงานทั้งด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากร การจัดตั้งอำนวยการความสะดวกและให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเอง รับผิดชอบและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด

2.3.3.2 การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) โดยให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ปุชนิยบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานของสถานศึกษา ร่วมกันคิดตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริมและติดตามตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

2.3.3.3 ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ (Accountability) โดยสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Goal) และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา (Focus Areas) เช่น ภายในช่วง 3 ปีนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์ต้องสูงขึ้นจากฐานเดิมร้อยละ 5-10 หรือในปีการศึกษาหน้า ผู้เรียนทุกคนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นต้น จนเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาดังกล่าว มีการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา (School Improvement) เลือกยุทธศาสตร์การพัฒนามาให้เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผล แก้ปัญหาเป็นรูปธรรม สถานศึกษาจะต้องประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนา ตลอดจนแผนพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ ทั้งเพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2, 2551, น. 183-184)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, น. 3-4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและ

ผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ กล่าวคือ การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปยังทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กร จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาการ ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, น. 7-8) โดยสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษา ให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นองค์การมหาชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น. 11) ยังได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพ ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่จับผิดให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดกับผู้เรียน

2. การที่จะให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

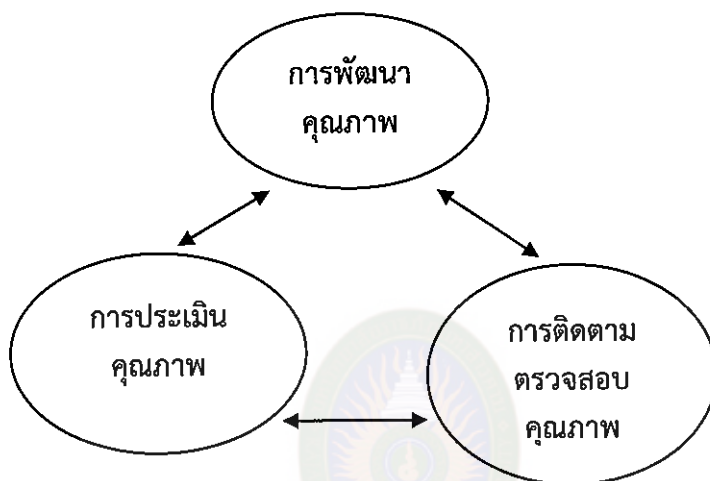
ธนพร ชุมวรฐายี (2545, น. 3) กล่าวถึงระบบประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดและพัฒนาความรู้ความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพโดยมีความสอดคล้องกับความต้องการ เป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ซึ่งในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน เป็นการประเมินตนเองของสถานศึกษา และนำผลที่ได้จากการตรวจสอบ ทบทวนการดำเนินงานมาวางแผนปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องเป็นวงจรคุณภาพ และต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานทุกปีและการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินภายใน

3. การประเมินและรับรองคุณภาพ สถานศึกษาต้องรับการประเมิน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน อย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 5 ปี เป็นการประเมินภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 6-9) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะการประกันคุณภาพมีหลักการสำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงาน และการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วน ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ปรับปรุงจาก. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา. (น. 6) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

จากแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกันและส่งผลซึ่งกันและกันคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษาหรือการพัฒนาคุณภาพการตรวจสอบทบทวนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2550, น. 80-81) กล่าวว่า หากโรงเรียนจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ โดยต้องอาศัยหลักการ ดังนี้

1. เป้าหมายสำคัญของการประกันคุณภาพ คือ การพัฒนาผู้เรียน
2. ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร
3. ถือว่าบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ร่วมรับผิดชอบในการประกันคุณภาพตั้งแต่การวางแผน การติดตามประเมินผล การพัฒนาปรับปรุง การช่วยคิดช่วยทำ ช่วยผลักดัน

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดไว้ดังนี้ (นภาวรรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 48-50)

มาตรา 47 ระบุว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ระบุว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วย งานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็น องค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมิน ผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาใน แต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้ง สสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูล เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติ ภารกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่ กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการอุดมศึกษา เพื่อ ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข การประกันคุณภาพของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ จึงกำหนดให้สถานศึกษาต้องทำการประเมินภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด และการ

ประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่งทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จึงแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

ทั้งนี้ความแตกต่างระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกนั้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (นพาวรรณ โภจารย์ศรี, 2556, น. 48) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

ส่วนการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

จากแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีนักวิชาการ นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้กล่าวถึงดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวคิดและหลักการในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานั้นมีประเด็นสำคัญ คือ สถานศึกษาต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันพัฒนา ร่วมแก้ปัญหาและร่วมปรับปรุงการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพ

2.3.3.1 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” เป็นความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่ง คือ ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยที่กำหนดให้ “มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา” เป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด

ด้วย ดังนั้นในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืนนั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีความตระหนัก รับรู้และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบ มีคุณภาพ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน การติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะ จะช่วยให้งานบรรลุผลได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็จะเป็นที่พึงพอใจกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับช่วงต่อจากสถานศึกษา ด้วยการดำเนินงานที่ทุกคนต้องมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกัน เช่นนี้ ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาก็จะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่แท้จริง

ทั้งนี้ ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ประสิทธิ์ พิมพิสาร, 2552, น. 14)กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพภายใน โดยระบุไว้ในมาตรา 4 วรรค 7 ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินผลและติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคคลของสถานศึกษาเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. คำนำ) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในไว้ว่า คือ กระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเป็นเรื่องแปลกไปจากงานปกติ และไม่ใช้การประเมินเพื่อประเมิน ควรเน้นการสร้างเอกสารแบบวัดหรือแบบประเมินจำนวนมาก แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

2) แนวคิดและหลักการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ระบุว่าให้มีระบบการประกัน

คุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ระบุว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่ การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546 ; อ้างถึงในนภาวรณ โกจารย์ศรี, 2556, น. 49) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในว่า ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้ เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ ซึ่งหลักการและกระบวนการบริหารดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และ

พัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานได้ผลและมีคุณภาพดี โดยบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อ ร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวัง ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการสำคัญ ของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2546, น. 12) กล่าวว่า

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในคือ การที่สถานศึกษาร่วมกัน พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกัน คุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากกรดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดย สถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนา คุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู – อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่ เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้ สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของ ผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้นได้มีระบุไว้ชัดเจนใน กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ลงนามโดยรัฐมนตรี ว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ (นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ) เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2553 และประกาศในราช กิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2553 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา หมวด 2 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ส่วนที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (นภาวรรณ โภจารย์ศรี, 2556, น. 50)

ข้อ 14 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตาม หลัก เกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

(4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

(5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

(6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

(7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

(8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งได้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติและวางแนวทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นแล้วรายงานให้รัฐมนตรีทราบ

ข้อ 15 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อ 14 (1) ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด และต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นด้วย

ข้อ 16 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อ 14 (2) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

2. กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

3. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาการ ผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

4. กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

5. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียน รับผิดชอบ และดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครองและองค์กรชุมชน

7. กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

8. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, น. 4-6) ได้กำหนด แนวทาง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ซึ่งการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาตามกฎกระทรวงฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่าง เป็นระบบ โดยเน้นการดำเนินการประเมินตนเอง พัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และจัดทำ รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก แนวคิดการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันเพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษา ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปี พ.ศ. 2553 ด้วยเหตุที่มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพ ภายนอก เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับและต้องเป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด ดังนั้น จึงได้มีการยกเลิกกฎกระทรวงที่ออกไปแล้ว และให้ใช้กฎกระทรวงที่ปรับใหม่ คือ กฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทน โดยที่หลอมรวมการประกัน คุณภาพภายในของการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษาและการ ประกันคุณภาพภายนอกไว้ในฉบับเดียวกัน กฎกระทรวงฉบับนี้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยัง กำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน” ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน ด้านการจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษา หรือการประเมินการจัดการศึกษา จำนวนไม่เกิน 9 คน แต่งตั้งโดยรัฐมนตรี เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดรวมทั้งสามารถแข่งขันกับนานาชาติและนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับต้น ๆ เมื่อเข้าร่วมแข่งขันในเวทีโลก หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ประการ ดังนี้ คือ

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในส่วนของ การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังคงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้เช่นเดิม กล่าวคือ ให้สถานศึกษามี การกำหนดเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมินตนเอง อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ใช้กระบวนการบริหารที่ดี สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหาร และจัดการ ศึกษา มุ่งให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น “การประกันคุณภาพการ จัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด”

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการ นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้เสนอหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์ (2542, น. 34-35) และอารีรัตน์ วัฒนสิน (2543, น. 8-12) ได้ ให้หลักการและแนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาสอดคล้องกัน คือ

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการศึกษา
3. การจัดการและการบริหาร
4. การยกย่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นการบังคับรัฐให้ดำเนินการและสนับสนุน

การดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น. 11) ได้ให้หลักการในการ ประกันคุณภาพไว้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายในคือการที่สถานศึกษาร่วมกัน พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดกับผู้เรียน

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนจากการดำเนินงาน ตามปกติของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน

ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบมีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพของการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมายวางแผนติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุงช่วยกันคิดช่วยกันทำช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองสังคมและประเทศชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 6-7) ได้กำหนดไว้ว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ต้องยึดหลักการและแนวคิด 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอน จัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชน และสังคมได้มากที่สุด

2. การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งในฐานะเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะทำงานในส่วนอื่น ๆ ของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา และ

3. การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย (Goals) ที่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องได้รับรู้เพื่อการพัฒนาร่วมกันและเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่า สามารถนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่ได้กำหนดร่วมกันไว้หรือไม่ จากเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาดังกล่าว สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) เลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิด ผลได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้เพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

จากแนวคิดและหลักการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด ให้เป็นกรอบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ และ 2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารทางการศึกษาและการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของโรงเรียน และ 2) มาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามแนวมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย 1) การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 2) การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และ 3) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม หรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 2-3)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 14) กล่าวว่า การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต้องยึดหลักดังต่อไปนี้คือ

1. เน้นสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครทั้งภายในและภายนอก คุณภาพภายในหมายถึง ความพึงพอใจในความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียน ส่วนคุณภาพภายนอกหมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอดและสร้างคามมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

2. ต้องเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เป็นการวางแผนป้องกันล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดปัญหา

3. สร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาและข้อเท็จจริง

4. การตรวจสอบและการประเมินผล มีจุดประสงค์เพื่อได้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้วางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

5. การออกแบบและกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสามารถพัฒนาคุณภาพ

6. ต้องสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย

7. เน้นการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, น. 15-16) ยังได้เสนอแนวดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในส่วนที่สำคัญ ๆ คือ

1. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยมีแนวทางการจัดทำ คือ ศึกษา ทบทวน สถานภาพปัจจุบันจากข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานทั้งของโรงเรียนและสภาพแวดล้อม แล้วจึงจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา โดยมีหัวข้อสำคัญ คือ ภาพรวมของสถานศึกษา เป้าหมายของสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้เรียน แผนงบประมาณ แผนการกำกับตรวจสอบและรายงาน เมื่อจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเสร็จแล้ว นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเห็นชอบแล้วจึงประกาศใช้ธรรมนูญโรงเรียนต่อไป

2. การบริหารจัดการคุณภาพเป็นการนำทรัพยากรและวิธีการต่าง ๆ มาดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดระบบคุณภาพโดยเน้นระบบคุณภาพด้านการเรียนการสอนและด้านการจัดการบริหาร กำหนดนโยบายแนวดำเนินงานและวิธีปฏิบัติงาน ประกาศใช้ระบบคุณภาพพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เช่น เทคนิคการจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น และติดตามกำกับ ฝ้าระวังการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

3. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงาน การประเมินสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพที่กำหนดในธรรมนูญสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การรายงานคุณภาพการศึกษา เป็นการสื่อสารให้ผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ในส่วนวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ, 2543, น. 14-30)

1. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานตามระบบคุณภาพได้ด้วยการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่จำเป็นต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกและสร้างวัฒนธรรมการทำงานคุณภาพ

2. ปรับปรุงวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่ให้ตรงกับสภาพปรารถนาของชุมชนและให้ทันสมัยเสมอ

3. จัดทำข้อมูลสารสนเทศคุณภาพการศึกษาด้วยการนำข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ผู้เรียนและบุคลากรมาวิเคราะห์และแปลผลให้มีความหมายเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เช่น นำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย เป็นต้น

4. พัฒนามาตรฐานการศึกษาในระดับสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนของชาติ ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่าสถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพระยะกลาง (3-5 ปี) และแผนพัฒนาประจำปีที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศปัจจุบันมาวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยที่ต้องปรับปรุง รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการดำเนินงานพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา เป็นการจัดระบบบริหารจัดการทรัพยากรและการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการร่วมตัดสินใจของ ทุกฝ่าย แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพในสถานศึกษา รวมทั้งแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

7. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนและดูแลส่งเสริมให้การจัดการศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาและให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8. การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้นที่เป็นตัวประโยค ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในวิชาแกนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน

9. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการแสดงภาวะความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบผลการปฏิบัติทุกสิ้นปีการศึกษา

10. การกำกับประเมินและผดุงระบบประกันคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริมพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยหน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ เพื่อให้งานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546, น. 16-17) ได้กำหนดขั้นตอนในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การดำเนินการ และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยการสร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้ ทักษะ และการแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ปัญหาสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายในก็คือการบริหารคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานตามปกติ และเป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้วจึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ นอกจากนั้นบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับการเน้นคุณภาพและวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบ บางครั้งจึงเกิดการต่อต้าน จำเป็นต้องสร้างความตระหนักและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นอันดับแรก โดยอาจดำเนินการ ดังนี้ 1) การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในการทำงานเป็นทีม และ 2) การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากรโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานกำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบของคณะกรรมการหรือคณะทำงานการมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหารและให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตน จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหล่อมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านกระบวนการและด้านผู้เรียนอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาครบด้านครบทุกด้าน

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ ประเมินผลและการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

2.1 การวางแผน (Plan-P) เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่จะต้องใช้เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การวางแผน(Planning) หมายถึง การคิดหาทางเลือกล่วงหน้าในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้ได้ผลคุ้มค่ามากที่สุด โดยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการวางแผน ในการวางแผนใดๆ ก็ตามจะมีขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญคือ

(1) การกำหนดเป้าหมายที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

(2) การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายเพื่อดูว่าเป้าหมายใดสำคัญมากน้อยกว่ากันเพื่อกำหนดกิจกรรมบุคลากร ทรัพยากร และระยะเวลาที่จะดำเนินการ

(3) การกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีการปฏิบัติงาน คือ การนำเป้าหมายมาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ

(4) การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

(5) การกำหนดงบประมาณโดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่ายอย่างรอบคอบ

(6) การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ

2.2 การปฏิบัติตามแผน (Do-D) เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการทำงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะ

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข

(2) จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) กำกับ ติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม

รายนาม/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน และ

(4) ให้การนิเทศ

2.3 การตรวจสอบประเมินผล (Check-C) การประเมินผล เป็นกลไกสำคัญ

ที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและครูที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลไม่กลัวการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการหรือไม่เพียงใด มีจุดอ่อน

จุดแข็งประการใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาจะต้องมีการประเมินสรุปรวม เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act-A) เมื่อบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่าย

มีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งผลให้กับคณะกรรมการที่รับผิดชอบซึ่งจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมดแล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวดผู้บริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไปการเผยแพร่ผลการประเมิน อาจใช้วิธีจัดประชุมครูภายในสถานศึกษา จัดบอร์ดหรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากรผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544, น. 28-40)

3. การจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำ รายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครองหรือชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยดำเนินการรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน การรายงานผลการประเมินและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูล แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการ เพื่อใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการ

รายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มาก ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มาก ขึ้นเนื้อหาสาระที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรมีหัวข้อ ดังนี้

3.1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารงานข้อมูลผู้บริหารและบุคลากร จำนวนผู้เรียน งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง

3.2 วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา

3.3 ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ควรรายงานเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน และอาจนำเสนอข้อมูล/หลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้น ๆ ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงและแนวทางแก้ไขด้วย

4. สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุงสาเหตุและแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย

5. ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผลหากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดคณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควร ซึ่งจะทำให้สามารถสรุปผลการประเมินได้ถูกต้อง การจัดทำรายงานควรดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ไปเรื่อย ๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงสิ้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้จัดทำรายงานไม่ทัน กำหนดเวลาที่จะต้องส่งหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, น. 48-49) ข้อมูลทั่วไป/ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา/สถานที่ตั้ง สังกัด หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน /โครงสร้างการบริหารและบุคลากร/ ข้อมูลนักเรียน/งบประมาณ/ข้อมูลสภาพชุมชน/วิสัยทัศน์/เป้าหมาย/มาตรฐาน/แผนงานการดำเนินงาน/ ผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน/จุดเด่น จุดด้อย และแนวทางแก้ไข/สรุปผลการประเมิน/ผลการประเมินด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตที่เน้น จุดเด่น(เงื่อนไขของความสำเร็จ) และจุดด้อย (สาเหตุและแนวทางการปรับปรุง)/ภาคผนวก กรอบแนวคิดหลัก/เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล/แผนภูมิที่ 4 สาระสำคัญของรายงานการประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปี

4) ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (Internal Quality Assurance) เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจ (Assure) แก่ผู้รับบริการ ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอด

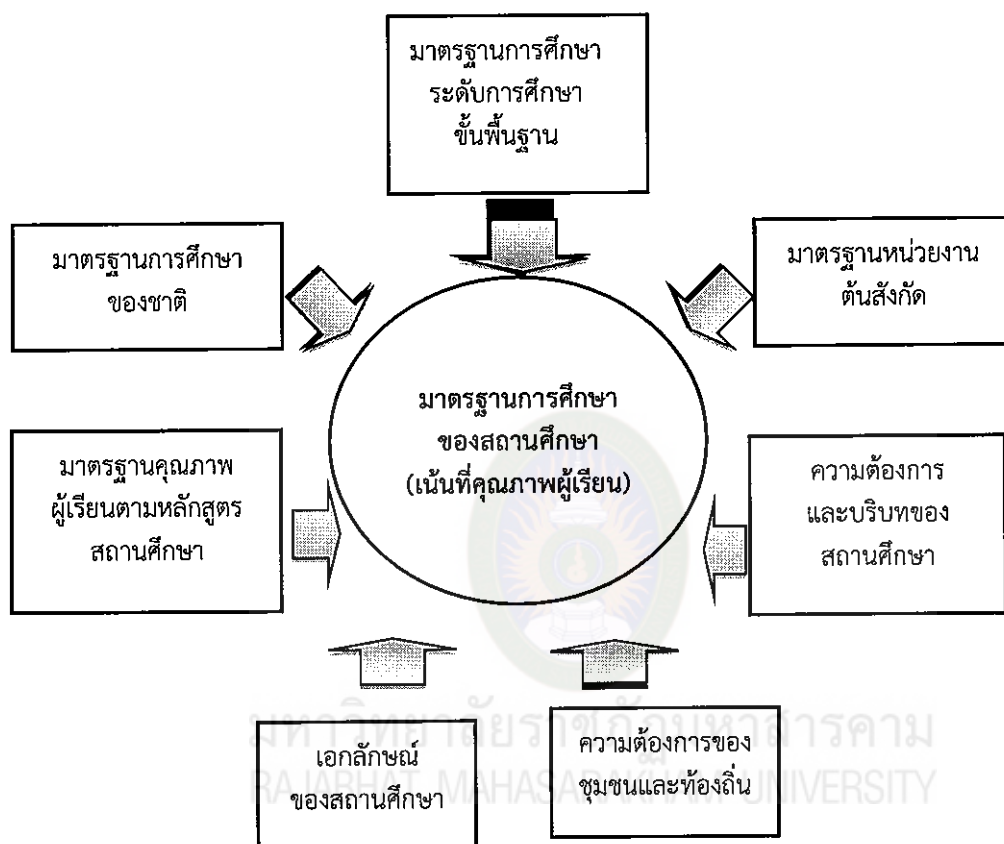
จนองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม ด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูและผู้บริหารตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นอันดับแรก ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ และถูกกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ให้สถานศึกษาดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“มาตรฐานการศึกษา” เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลายระดับ เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งยังมีการกำหนดมาตรฐานชั้นหลายประเภท เช่น มาตรฐานการแนะแนว มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาตรฐานลูกเสือและเนตรนารี มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เป็นต้น แต่หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วน จะเห็นว่า มาตรฐานทั้งหลายนี้มีวัตถุประสงค์เฉพาะ และมีเป้าหมาย คือ คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 15)

ตามกฎกระทรวงได้กำหนดไว้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และต้องครอบคลุมสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นด้วย ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับปฐมวัย มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา นโยบายของหน่วยงานส่วนกลาง คุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนที่สถานศึกษาท้องถิ่น และชุมชนคาดหวัง เช่น ความมีสำนึกรักบ้านเกิด การเป็นยุวเกษตรกร การอนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น/พื้นบ้าน การมีทักษะในอาชีพ (อาชีพใดอาชีพหนึ่ง) ความสามารถเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่ง

เป็นต้น นำมาสังเคราะห์หลอมรวมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาต้องพึงตระหนักเสมอว่า มาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ภาพที่ 2.2 ตัวแปรที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปรับปรุงจาก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา. โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดขึ้นนั้นควรมีการระบุตัวชี้วัดที่เป็นองค์ประกอบของมาตรฐานนั้น ๆ ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและความเข้าใจตรงกันในการวัดและประเมินและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐานนั้นควรประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแห่งนั้น ๆ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัย/แหล่งความรู้

ใกล้เคียง เจ้าของกิจการ/สถานประกอบการในชุมชน บุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อทุกคนที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันในคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนด จึงมีความเต็มใจและยินดีที่จะผลักดัน สนับสนุน และทำงานร่วมกับสถานศึกษาให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ในเวลาอันรวดเร็วและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 17)

สรุปได้ว่า การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานเขตพื้นที่การศึกษาและมาตรฐานสถานศึกษา มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกันในการวัดและประเมินผลและการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรฐาน

4.2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แผน (Plan) เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ กิจกรรม วิธีการที่ได้ผ่านการคิดมาแล้วล่วงหน้า โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างละเอียดรอบคอบ สำหรับเป็นเครื่องชี้นำการดำเนิน การใด ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร การวางแผนมักมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และกรอบเวลาของการดำเนินการตามแผนอย่างชัดเจนในสถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผน 2 ประเภท คือ

1. แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแผนที่มียุทธศาสตร์ระยะเวลาการพัฒนามุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อาจเป็นแผน 3 ปี แผน 4 ปี หรือแผน 5 ปี แล้วแต่ความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา แผนประเภทนี้ จะสะท้อนกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่จะใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้คุณภาพตามมาตรฐานที่วางไว้ (Strategic Plan / Improvement Plan)

2. แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan / Operation Plan) ซึ่งแตกออกมาจากแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานเป็นรายปี แผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม นอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลา สถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแล้ว สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ราบรื่น คล่องตัว มีการประเมินตนเอง อันนำไปสู่การได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปเขียนรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาต่อไป

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ต้องผ่านการคิด และวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์มาแล้วอย่างรอบด้านและรอบคอบ โดยอาจใช้วิธี SWOT Analysis, Balanced Scorecard หรือวิธีการอื่น ๆ ที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสม สำหรับเป็นเข็มทิศชี้้นำการดำเนินงานตามกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์ และมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษาวางเป้าหมายไว้ ส่วนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะมีการระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากร และกรอบเวลาของการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถตรวจสอบตนเองได้ว่า เป็นแผนพัฒนาที่มีคุณภาพหรือไม่ โดยพิจารณาจากประเด็นที่กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายและความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม
3. กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา ผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้
4. กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
5. กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน
7. กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
8. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในทศวรรษหน้านั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องเข้าใจบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ทั้งผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายนอก ผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการทดสอบระดับชาติ รวมทั้งผลการวิจัยจากการทำวิจัยชั้นเรียนของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน โครงการ/กิจกรรมหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความต้องการ ใช้แหล่งวิทยากรที่อยู่ใกล้เคียงให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งคือ บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีจิตสำนึกร่วมในการจัดการศึกษาให้ถึงเป้าหมายที่หวังไว้ร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 17-21)

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษามีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ เป็นพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายแต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และมาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3) การจักระบบบริหารและสารสนเทศ

การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจักระบบการบริหารสถานศึกษาและระบบสารสนเทศ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

4.3.1) การจักระบบบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถจักระบบบริหาร โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การใช้วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) ของเดมมิง (Deming Cycle) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (TQM) เป็นต้น โดยการจักระบบสร้างการบริหารสถานศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ที่มีการแบ่งงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้ การบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษา สถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษจำเป็นต้องมีคณะกรรมการหลายระดับ หลายฝ่าย นับตั้งแต่ระดับบริหาร/อำนวยการ ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น หรือมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานเป็นคราว ๆ ไป สถานศึกษาขนาดกลางซึ่งดูจะมีความคล่องตัวมากที่สุดก็จำเป็นต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดผู้รับผิดชอบงานที่เหมาะสม เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีมให้มากที่สุด สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นลักษณะการทำงานแบบบูรณาการ เช่น รวมงานวิชาการและงานงบประมาณไว้ด้วยกันเพราะทุกงานต้องเกี่ยวข้องกับการใช้เงิน หรือรวมงานวิชาการกับงานบุคลากรเพราะการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับครู ครูทุกคนต้องทำงานบริหารทั่วไปได้ เป็นต้น ดังนั้นการทำงานในรูปคณะกรรมการอาจมีความจำเป็นน้อยมากสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กเพราะบุคลากรมีอยู่เพียงไม่กี่คน ซึ่งทุกคนจึงต้องมีแผนการทำงานของตนเองควบคู่กับแผนการสอนด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานเป็นระยะตามวงจรคุณภาพ มีการปรับปรุงงานทัน่วงที่ ไม่ทำให้งานค้างค้ำ จึงมีเวลาให้กับการพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มที่

4.3.2) การจักระบบสารสนเทศสถานศึกษา ควรมีการจักระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษา สืบค้นได้ง่าย และรวดเร็ว ผู้รับผิดชอบดูแลสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบ โดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็น วางแผนการเก็บข้อมูล ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายความตระหนักถึงความจำเป็นในการเก็บข้อมูลและสารสนเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ข้อมูลและสารสนเทศทั้งหลายล้วนต้องได้จากครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาทั้งสิ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้อง การได้มาซึ่งข้อมูลก็จะมีคุณภาพถูกต้องและได้ข้อมูลที่ เป็นปัจจุบัน ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีหลายด้านเช่น ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน วิธีการ/รูปแบบ/นวัตกรรม การจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการ/รูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา การมีส่วนร่วม พัฒนาการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สถิติและผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา เป็นต้น ดังนั้นข้อมูลและสารสนเทศที่นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นที่สุดคือ ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล และต้องทำให้เป็นปัจจุบันในทุกภาคเรียน เพื่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานได้ทันเหตุการณ์ การมีระบบข้อมูลและสารสนเทศจึงจะนับว่าได้ประโยชน์อย่างแท้จริงการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ สามารถจัดเก็บในรูปแบบของแฟ้มเอกสาร หรือจัดเก็บโดยใช้ระบบต่างๆ จากคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา ปัจจุบันสถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกข้อมูล ประมวลผลแล้วสรุปเป็นสารสนเทศเพื่อการใช้งานได้ทันที ซึ่งการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยลดภาระในเรื่องนี้ได้อย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 21 - 23)

สรุปได้ว่า การจักระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงานทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดความต้องการร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางให้ความเห็นและข้อเสนอแนะและแต่งตั้งคณะบุคคลทำการตรวจสอบทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาและจัดให้มีข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมา กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนาวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยระบุข้อมูลลักษณะของวิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล รวมทั้งจัดหาและหรือสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคำนึงถึงความถูกต้องเป็นปัจจุบันของข้อมูล อีกทั้งวิเคราะห์ข้อมูลและเก็บรักษาให้เป็นหมวดหมู่ใช้ได้สะดวก และนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนา ระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

5) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น เปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทางการทำงาน เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่ขัดแย้งกัน แต่แผนจะไม่มีจุดหมาย ถ้าการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ดำเนินงานตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ควบคู่กับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพและระบบคุณธรรม ย่อมสร้างคนที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก ผู้บริหารจะทำหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดูแล กำกับ ติดตามและนิเทศงานของบุคลากรทุกคน/ทุกฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ให้ความสำคัญการดำเนินงานและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย ครูต้องทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพและเต็มเวลา แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีได้อย่างเหมาะสมและบรรลุผลสำเร็จตามแผน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทของตนเองอย่างดีที่สุดและภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรทุกคน/ทุกฝ่าย ให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 25)

6) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นแนวโน้มการปฏิบัติงานว่าดีขึ้นหรือกำลังถอยลง และควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือเร่งพัฒนาในเรื่องใดบ้าง การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจึงควรกระทำทุกปี ถือเป็นภาระประเมินตนเองของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การดำเนินงานทำได้ทั้งระหว่างและหลังการดำเนินงาน โดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียนเป็นอันดับแรก และเชื่อมโยงถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในด้านอื่นๆ รวมถึงเอกลักษณ์ของสถานศึกษาด้วย ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในแต่ละครั้งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ให้กับ

ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ นอกจากนี้กฎกระทรวงยังกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษ่อีกทางหนึ่งด้วย โดยให้ดำเนินการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี ทั้งนี้ในส่วนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาภายในเขตการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพและได้รับประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบครบถ้วน กรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาใดมีสถานศึกษาในความดูแลรับผิดชอบจำนวนไม่มาก ควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาอยู่ในความดูแลรับผิดชอบจำนวนมากไม่สามารถตรวจสอบให้ครบได้ภายใน 3 ปี ก็ควรมีการประสานงานโดยอาศัยบุคลากร/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถมาร่วมปฏิบัติการได้ ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในการออกติดตามตรวจสอบ มีการกำหนดกรอบการตรวจสอบที่ชัดเจน ซึ่งประเด็นการตรวจสอบต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการแจ้งผลการตรวจสอบให้สถานศึกษาทราบ เปิดเผยผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชนทราบด้วย ประโยชน์จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษาอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือแม้แต่ผู้เรียนเองรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา และหาทางปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกัน รวมทั้งนำผลการตรวจสอบคุณภาพไปปรับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปี และใช้เป็นข้อมูลเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 25 – 26) นอกจากนี้กรมวิชาการ (2545, น. 9-10) กล่าวว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของบุคลากรผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป้าหมาย จุดเน้นและทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อให้สถานศึกษาสามารถติดตาม รวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าของการดำเนินงานและปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง 2) เพื่อรวบรวมการจัดระบบสารสนเทศและนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 3) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) เพื่อเตรียมความพร้อมในการตรวจสอบจากภายนอกในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่กระทำโดยบุคลากรภายในหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพภายในถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อที่จะได้ทราบขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าบรรลุตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหรือไม่ นำผลการประเมินไปแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันที เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การประเมินภายในถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของสถานศึกษาหรือการประเมินตนเอง (Self-evaluation) การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรยึดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามควรสะท้อนภาพความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างน้อย 2 ด้าน ดังนี้

1. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับชั้น พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนโดยระบุได้ถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยง กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนกลุ่มผู้เรียนที่มีคุณลักษณะยังไม่เป็นไปตามที่พึงประสงค์ เพราะข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้หรือไม่อันไปสู่การปรับปรุงการบริหารจัดการต่อไป

2. คุณภาพการศึกษาด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้วในทุกมาตรฐาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์การตรวจสอบจากเอกสารหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นต้น (สุวิมล กาญจนะโกมล, 2551, เว็บไซต์)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 7) ได้แบ่งการประเมินคุณภาพออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นการประเมินโดยสถานศึกษาเองและการดำเนินโดยหน่วยงานต้นสังกัด และ 2) การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสถานศึกษาโดยองค์กรมหาชน ซึ่งได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) มีหน้าที่ประเมินสถานศึกษาทุกแห่งและให้การรับรองตามมาตรฐานที่ได้ประกาศให้ทราบก่อนแล้ว โดยที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินจากองค์กรภายนอก (สมศ.) 1 ครั้งในทุก 5 ปี และการประเมินมาตรฐานการศึกษา เป็นเรื่องที่สถานศึกษาต้องร่วมมือกับเขตพื้นที่หรือต้นสังกัด จัดให้นักเรียนทุกคนในระดับชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ได้รับการประเมินด้วยเครื่องมือมาตรฐาน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการพัฒนาคุณภาพ และเป็น

เกณฑ์เทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, น. 15 - 16)

7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

จากการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และถือว่าเป็นรายงานประจำปีของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้สถานศึกษาต้องมีการระงับการจัดทำรายงานหลายเล่ม การจัดทำรายงานประจำปีถือเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องจัดทำ หลังการจัดการศึกษาผ่านไปแต่ละปี ทั้งนี้ นอกจากเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว สถานศึกษาต้องเปิดเผยรายงานนั้นต่อสาธารณชนด้วย ซึ่งรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษานี้ จะนำไปเป็นฐานข้อมูลและหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาสำหรับรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย สถานศึกษาสามารถกำหนดรูปแบบของรายงานประจำปีได้ตามความเหมาะสม โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย นำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สารระสำคัญอาจแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษานักเรียน บุคลากร ทรัพยากร ชุมชน เกียรติยศชื่อเสียงและจุดเด่นของสถานศึกษา เป็นต้น 2) แผนการพัฒนาการจัดการศึกษา สถานศึกษา เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย เป็นต้น 4) ผลการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา และ 5) สรุปผลการพัฒนาและการนำไปใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 28)

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2545, น. 42-45) กล่าวถึงการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการรายงานประจำปีหรือรายงานประเมินตนเอง ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 48 กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะรายงานคือ ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ดังนี้

1.1 เพื่อแสดงภาระความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชนทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา

1.2 เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป

1.3 เพื่อให้สถานศึกษามีข้อมูลดำเนินการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเตรียมความพร้อมที่จะรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป

2. การกำหนดรูปแบบของรายงานผลการประเมินภายในสถานศึกษา เป็นการรายงานให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงสภาพ และผลการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของการสื่อสาร รูปแบบของการรายงาน ดังนี้

2.1 รูปแบบการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาให้พิจารณาตามที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสม ไม่มีรูปแบบตายตัว แต่โรงเรียนควรออกแบบให้สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินตนเองที่โรงเรียนจัดทำเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในแต่ละปี

2.2 รายงานการประเมินตนเอง ควรมีเนื้อหาโดยสังเขป อ่านเข้าใจง่าย กระชับ สามารถนำข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพประกอบ หรือนำเสนอรูป แผนภูมิ กราฟ ตาราง ตามที่เห็นว่าเหมาะสม

2.3 การขอรับการประเมินจากคณะกรรมการประเมินภายนอก ควรมีการจัดทำบทสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนในช่วง 5 ปีด้วย

2.4 สำหรับเอกสารอ้างอิง ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบการรายงานผลการประเมินตนเอง สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

2.4.1 ข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นให้บรรจุในรายงานผลการประเมินตนเอง (ฉบับสมบูรณ์)

2.4.2 หลักฐานอ้างอิง ที่คิดว่าสำคัญ แต่ไม่สามารถจะบรรจุในรายงานประเมินตนเองได้ สถานศึกษาอาจจัดทำเป็นเอกสารประกอบรายงานการประเมินตนเองได้

2.5 รายงานผลการประเมินตนเองที่ใช้ในโรงเรียน สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม แต่สำหรับการจัดทำบทสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเสนอคณะกรรมการประเมินภายนอก ควรมีความยาวไม่เกิน 20 – 30 หน้า

3. สาระสำคัญของรายงานคุณภาพการศึกษาเนื่องจากรายงานการประเมินผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเอกสารที่บ่งบอกถึงสถานศึกษา และผลการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นจึงต้องมีสาระสำคัญของรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อสถานศึกษา สถานที่ตั้ง ระดับ/ประเภทที่เปิดสอน โครงสร้างการบริหารองค์กร จำนวนครู/จำนวนผู้เรียน ปัจจุบันวิสัยทัศน์และภารกิจ ภาพรวมของสถานศึกษา

3.2 สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในรอบปีการศึกษา ดังนี้

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนด

3.2.2 ผลการดำเนินงานตามที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษา

3.2.3 ความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินงานกิจกรรมสำคัญ
ของสถานศึกษาที่จัดให้ผู้เรียนและชุมชนในด้านต่าง ๆ

3.2.4 ความสำเร็จและความภาคภูมิใจของสถานศึกษาที่สร้างความพึง
พอใจและความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษา และโครงการพิเศษที่จัดให้ผลดีเด่น

3.3 สภาพและผลการพัฒนาสถานศึกษา ตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์/
แนวทางของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่นคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการเรียนการ
สอนคุณภาพการเรียนรู้ ความก้าวหน้า และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนการบริหารจัดการสถานศึกษา
การพัฒนาบุคลากรความสัมพันธ์กับชุมชนทรัพยากร งบประมาณ

3.4 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป

3.4.1 สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ ตามที่
แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษากำหนดในรอบปี

3.4.2 สรุปประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

3.4.3 แนวทางพัฒนาในปีต่อไป

3.4.5 การกำกับติดตาม ประเมิน และผดุงระบบการประกันคุณภาพ

สรุปได้ว่า การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในหมายถึง
การนำข้อมูลผลการประเมิน มาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอก มา
ประมวลรายงานความก้าวหน้าผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงาน
ต้นสังกัด สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผน
พัฒนาคุณภาพต่อไป โดยการแต่งตั้งคณะทำงาน มีรูปแบบการรายงานที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่
จะรายงานเพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินจากภายนอก

8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความยั่งยืนของการดำเนิน
โครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้น
อย่างสม่ำเสมอ มีการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายใน ผลการตรวจสอบคุณภาพผลประเมินอื่นๆ ที่
เกี่ยวข้องมาเป็นฐานวางแผนพัฒนาทุกระยะหรือทุกรอบการพัฒนากระบวนการ พัฒนาคุณภาพ
การศึกษานั้น สถานศึกษาต้องยึดคุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐาน
การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเอง
จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนด้วยจิตสำนึกที่ว่า “การพัฒนา
คุณภาพการศึกษาเป็นภาระงานปกติที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน การดำเนินงานมี

ความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนทั้งสถานศึกษา” การทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น สถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 29-30) ; (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, น. 15 – 16)

1. สร้างจิตสำนึกการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยถือว่าการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นวัฒนธรรมการทำงานปกติของสถานศึกษา

2. กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอย่างเด่นชัด เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน จัดระบบและโครงสร้างที่เหมาะสม วางแผนและดำเนินงานตามแผนโดยเน้นระบบคุณภาพ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3. นำผลประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากการประเมินตนเองหรือจากหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอย่างชาญฉลาด

4. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ รู้จักพัฒนาตนเอง ใฝ่เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ตลอดเวลา เกิดทีมผู้เชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลาย จนได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความรู้ออกสู่องค์กรอื่นๆ มีนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ประกอบด้วย 8 ประการ ดังนี้ คือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3.3.2 การประกันคุณภาพภายนอก

1) ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอก

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. 57) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอกไว้ว่า เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจาก

ภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงาน ภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545, น. 129) การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจ สอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักงานหรือผู้ ประเมินภายนอกแล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น. 4) การตรวจสอบและ การประเมินคุณภาพ ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา หรือจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อ เป็นการประกันว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีคุณภาพ

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550, น. 150) การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง

1. การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา
2. การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542, น. 8) การติดตาม ตรวจสอบ และตัดสินใจใน มาตรฐานการศึกษาซึ่งประเมินโดยกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมินอาชีพ หรือประเมินโดยสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับการปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษา และนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

ดังนั้นสรุปความหมายการประกันคุณภาพภายนอกได้ว่า คือ การประเมินผลและการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ) หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง

2) วัตถุประสงค์การประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555, น. 12-13) ได้ กล่าว ถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมิน คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และกรอบแนวทาง วิธีการที่ สมศ. กำหนด และสอดคล้อง กับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยสะท้อนความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษาที่แสดงถึง อัตลักษณ์ รวมทั้งมาตรการส่งเสริมและการขึ้นำสังคมของสถานศึกษา

3. เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยพิจารณาจาก ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ

4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

5. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีทิศทางที่สอดคล้องกันในการประเมินคุณภาพภายนอกกับการประเมินคุณภาพภายใน

6. เพื่อสร้างความร่วมมือและเป้าหมายร่วมกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นการเชื่อมโยงการดำเนินงานสู่การพัฒนาคุณภาพร่วมกัน

7. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

3) ความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555 : 3) กล่าวว่า การประเมินภายนอกมีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ดังต่อไปนี้

1. เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

2. เพิ่มความมั่นใจและคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาว่าสถานศึกษาได้มุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

3. สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล มีข้อมูลที่จะช่วยตัดสินใจในการวางแผนและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลที่สำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษาทุกระดับทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

4) จรรยาบรรณของผู้ประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555, น. 12) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของผู้ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกด้วยตนเอง

2. มีความเที่ยงตรง เป็นกลาง โปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ รายงานสิ่งที่ค้นพบตามความเป็นจริงอย่างชัดเจน มีเหตุผล มีหลักฐานสนับสนุน และมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ยอม

ให้อิทธิพลใดมาเบี่ยงเบนผลการประเมินให้ผิดไปจากความเป็นจริง และต้องไม่รายงานเท็จหรือรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง

3. ต้องไม่ประพฤติให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตนหรือแก่ชื่อเสียงของ สมศ.

4. รักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคลและสถานศึกษาที่ได้รับระหว่างการตรวจเยี่ยมและการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างเคร่งครัด

5. ไม่รับและไม่เรียกร้องในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา เช่น ไม่รับอามิสสินจ้าง รางวัล ของขวัญ ของกำนัล การต้อนรับ การรับรอง เป็นต้น

6. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้ตัวเองหรือผู้อื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยใช้ข้อมูลใดๆ ซึ่ง สมศ. ยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ และไม่ดำเนินการใดๆ ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประเมินภายนอกหรือหน่วยประเมิน

7. ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกที่ สมศ. กำหนด

5) บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555, น. 12) กล่าวถึงผู้ประเมินภายนอกว่า มีบทบาทหน้าที่ มีดังนี้

1. ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ ให้กับบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

2. รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบหลักฐานข้อมูล เพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่สถานศึกษาได้รายงานไว้ ในรายงานการประเมินตนเอง และตามหลักฐานที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง

3. ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูลรวมทั้งหลักฐานที่ระบุในรายงานการประเมินตนเองมีความเหมาะสม ครบคลุมและน่าเชื่อถือได้เพียงใด

4. ตรวจสอบผลการพัฒนาเทียบเคียงกับเป้าหมาย/แผนพัฒนาของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาที่ สมศ. กำหนดเพื่อการประเมินภายนอก รวมทั้งตรวจสอบเป้าหมาย/แผนพัฒนาสถานศึกษาจะดำเนินการต่อไป เพื่อดูความสอดคล้องกับผลการประเมิน

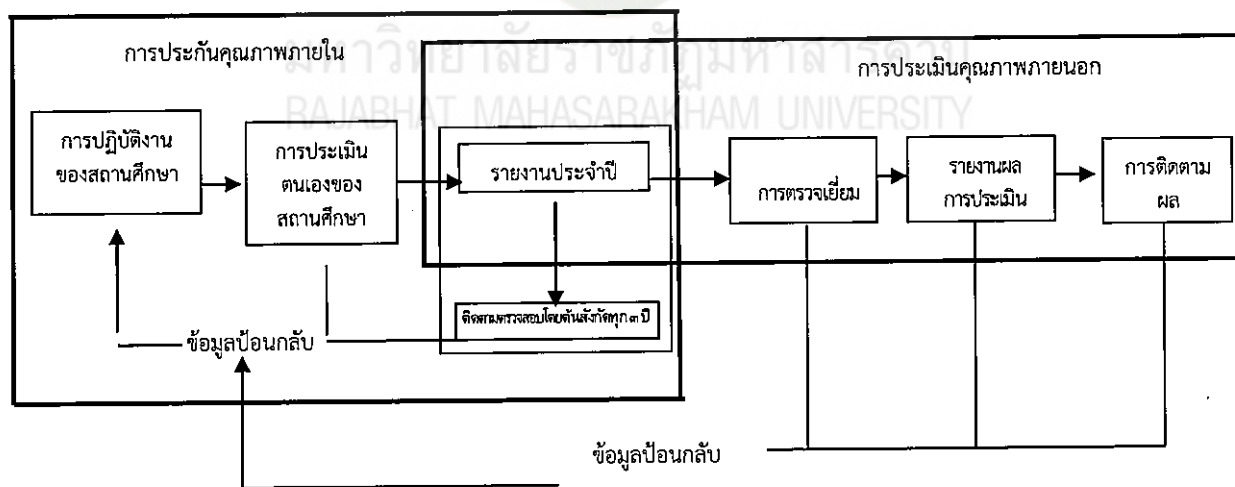
5. ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานประเมินภายนอก พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

6. รายงานผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาต่อ สมศ. ผู้ประเมินภายนอกเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการประเมินเป็นอย่างมาก จึงต้องให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม แล้วให้การฝึกอบรมและให้การรับรอง

6) ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ในขณะที่มาตรา 49 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุถึงการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา”

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output/Outcome) ซึ่งต่างจากการประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษาดังนั้น ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยได้เชื่อมโยงให้เห็นจากภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอก ปรับปรุงจากคู่มือประเมินคุณภาพการศึกษา (พ.ศ. 2554–2558). (น. 14) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2555, กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ทพลัส

จากภาพที่ 2.3 จะเห็นว่า เมื่อสถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้ว จำเป็นต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นผลจากการประกันคุณภาพภายในหรือเรียกว่ารายงานการประเมินตนเอง (SAR) เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเอกสารดังกล่าวจะเป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การติดตามตรวจสอบโดยต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. ดังนั้นสถานศึกษา จำเป็นต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่มีความลุ่มลึก สะท้อนภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาในทุกองค์ประกอบคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555, น. 13-14)

2.3.4 มาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำกับติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบการจัดการศึกษา มาตรา 47 กำหนดว่า ให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 14 กำหนดว่า ให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวดำเนินการ โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จัดระบบและโครงสร้าง การวางแผนและการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทุกคน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการ

ส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพและตรงตามความต้องการ คุ่มค่า เสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งเป็นไปตามความต้องการของชุมชน อัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเน้นของสถานศึกษา

ทั้งนี้ มีนักวิชาการ นักการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษา ไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ในมาตรา 4 ว่า มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น. 1) ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่า มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษา มีดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาของชาติ
2. มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา
3. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย
4. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. มาตรฐานการศึกษาพิเศษ
6. มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร

จากความหมายของมาตรฐานการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง เป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษา เพื่อการกำกับ ติดตาม ดูแล ตรวจสอบและประกันคุณภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษาของชาติ 2) มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา 3) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย 4) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) มาตรฐานการศึกษาพิเศษ และ 6) มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ในการวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานใน 3 ประเด็น คือ 1) มาตรฐานการศึกษา ของชาติ 2) มาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และ 3) มาตรฐาน

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) มาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานของชาติเป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐานและ 11 ตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, น. 3-7) ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

มาตรฐาน 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกคนไทยเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้

1. กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดีมีพัฒนาการด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

2. ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม

2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

2.2 คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม

3. ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4. ทักษะทางสังคม

4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี

5. คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมนัสสุจริต

5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตาม ระเบียบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดีเป็นอาสาสมัคร เพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
ตัวบ่งชี้

1. การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตาม
ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ
สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

1.2 ผู้เรียนมีโอกาส/สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ ที่จัดไว้ได้อย่างทั่วถึง

1.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มี
อาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

1.4 มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้สื่อเพื่อการเรียนรู้บุคลากรให้บริการ
เทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ
และมีคุณภาพ

2.1 ผู้บริหาร ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็น
ระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2 ผู้บริหารครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจ
ในการทำงาน และผูกพันกับงานมีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดพลาดทางวินัยลดลง

2.3 มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะ
กลุ่ม และติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา และติดตามการดำเนินงานของบุคลากร
และสถานศึกษา ตลอดจนการสังส่องค้ความรู้ที่หลากหลาย

3. มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น
สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงผู้เรียน

3.2 ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการ
ศึกษาของสถานศึกษา

3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ
บริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และสามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้
การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง
ตัวบ่งชี้

1. การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่พัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสถานภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2. การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้

2.1 ศึกษาวิจัย สำรวจ จัดทำ และจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

2.2 ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาและอื่น ๆ) และความร่วมมือจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

2.3 ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ

3. การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.1 ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรทุกระดับ และองค์กรที่จัดการศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

2) มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 4-13) มีทั้งหมด 15 มาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ

1. มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ

2. มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

3. ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสถานะที่เสี่ยงต่อ

ความรุนแรง โรค ภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

4. เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น

6. สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์/กีฬา/

นันทนาการตามจินตนาการ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1. มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

2. เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ

3. ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และ

พัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1. มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุดแหล่งเรียนรู้

และสื่อต่าง ๆ รอบตัว

2. มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่ม

เติม

3. เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน

4. ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์

ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

1. สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตาม

ความคิดของตนเอง

2. นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง

3. กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ

4. มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

1. ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์

2. ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์

3. ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

ได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

1. วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ

2. ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง

3. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1. ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3. ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและ พัฒนาการทางสติปัญญา

4. ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้

5. ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนารการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

6. ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและ คุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค

7. ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนารจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผล ในการปรับการสอน

8. ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา

9. ครูจัดการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลาเต็มความสามารถ

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน

2. ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือ ผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ

3. ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ใน แผนปฏิบัติการ

4. ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ

5. นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัดการศึกษา

6. ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็ม ศักยภาพและเต็มเวลา

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1. คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด
2. คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม ดูแล และขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนา คุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

1. หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถและความสนใจ

3. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

4. สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสรุป ความรู้ได้ด้วยตนเอง

5. นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ

6. จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

1. ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและปลอดภัยมีสิ่งอำนวยความสะดวก เพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดีสภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

2. จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

3. จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย ตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2. จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
4. ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
5. นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

6. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

1. มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น

1. จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

2. ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

1. จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้นตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

2. ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น

ด้านที่ 5 มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

3) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 โดยยึดหลักปรัชญาหลักจัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มี 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2557, น. 7-13) ประกอบด้วย

มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา (จำนวน 3 มาตรฐาน 17 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ครูมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ครูมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญา หลักการและจุดหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 ครูมีความสามารถในการแสวงหาสื่อและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.7 ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.8 ครูมีการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1.9 ครูจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 1.10 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ
 มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพออยู่ในสภาพใช้งานได้ ถูกสุขลักษณะ สะอาดสวยงาม

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 สถานศึกษามีมาตรการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 สถานศึกษามีการระดมงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 สถานศึกษามีสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมที่

เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา

มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการศึกษา (จำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็น
 ฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 สถานศึกษากระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 สถานศึกษาบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 สถานศึกษาบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 สถานศึกษาตรวจสอบและถ่วงดุลการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 สถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 สถานศึกษาส่งเสริม กำกับดูแลให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 สถานศึกษาส่งเสริมการผลิต การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนานวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.6 สถานศึกษานิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
 มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 สถานศึกษาจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ
 แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา
 ท้องถิ่นโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพ
 ตามมาตรฐานการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 สถานศึกษาจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 7.4 สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.5 สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.6 สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 7.7 สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ
 ภายใน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.8 สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบาย และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็น
 มาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 สถานศึกษาจัดโครงการ / กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนตามนโยบายเกี่ยวกับการ
 จัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 สถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพ
 รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

มาตรฐานด้านผลผลิต (จำนวน 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา
 ที่ตนนับถือ

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 9.3 มีความกตัญญูกตเวทิต

ตัวบ่งชี้ที่ 9.4 มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีจิต

สาธารณะ

ตัวบ่งชี้ที่ 9.5 ประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

ตัวบ่งชี้ที่ 9.6 นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิใจในวัฒนธรรมและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้ที่ 9.7 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 9.8 ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีความรู้ และสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร สู่ประชาคมอาเซียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและรับผิดชอบร่วมในฐานะพลเมืองอาเซียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 ผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย และภูมิปัญญาอาเซียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านและทักษะอาชีพ

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 มีทักษะในการจัดการ และทำงานด้วยความพากเพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบจนกระทั่งงานสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ตัวบ่งชี้ที่ 11.3 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ที่ 12.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด

ตัวบ่งชี้ที่ 12.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 13.1 ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 13.2 ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 14.1 ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกาย ตามเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 14.2 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อ โรคร้ายอุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ

ตัวบ่งชี้ที่ 14.3 ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองมีความมั่นใจกล้าแสดงออกและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 14.4 ผู้เรียนที่มีความรู้สึกซาบซึ้งในศิลปะ ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์และ วรรณศิลป์

ตัวบ่งชี้ที่ 14.5 ผู้เรียนที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดเน้น

ตัวบ่งชี้ที่ 15.1 สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ปรากฏเป็นลักษณะเด่นของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 15.2 สถานศึกษาบรรลุผลการพัฒนาปรากฏเป็นเอกลักษณ์ของ สถานศึกษา

มาตรฐานที่ 16 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของ ผู้ปกครองและชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 16.1 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 16.2 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อครู

ตัวบ่งชี้ที่ 16.3 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 16.4 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อสถานศึกษา

จากมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 ประเด็นหลัก ดังกล่าวข้างต้น คือ มาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนดเลือก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557 เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ มาเป็นตัวแปรในการวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานและ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นครั้งนี้

2.4 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.1 หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กล่าวถึง การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะ (Public Service) ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยมีกำหนดภารกิจการจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และกฎหมายต่างๆ ดังนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมาย และหลักการ

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก

ดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง

หมวด 4 การบริหารและการจัดการศึกษาส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการ ศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา 58 มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้วยงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

(1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม และความจำเป็น

ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสม และความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของรัฐ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หลักการที่สำคัญ ได้แก่

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐประกาศว่าเป็นการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 43 ต้องทั่วถึงประชาชน มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จะต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือความบกพร่องทางการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

3. การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องเห็นได้ว่ารัฐนั้นมีส่วนสำคัญในการให้จัดการศึกษาภายในท้องถิ่น และเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนให้ได้มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพภายใน ท้องถิ่นของตนโดยไม่ต้องเดินทางไปไกล และเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.5 บริบทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเรียกชื่อย่อว่า “อบจ.” ซึ่งในปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือเป็นรูปแบบการ ปกครองท้องถิ่นไทยรูปแบบหนึ่งที่มีความเป็นมาและมีวิวัฒนาการการ ปรับปรุงแก้ไขตลอดมาตามลำดับ

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม แบ่งการบริหารออกเป็น สำนักปลัด อบจ. กองกิจการสภา อบจ. กองแผนและงบประมาณ กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม และหน่วยตรวจสอบภายใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามมี นโยบายการจัดการ การศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม, 2556, น. 17)

2.5.1 วิสัยทัศน์ (Vision) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม สร้างสังคมการอยู่ดีมีสุขพัฒนาท้องถิ่น ให้ยั่งยืนภายใต้ระบบบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล

2.5.1.1 วิสัยทัศน์ (Vision) ด้านการจัดการศึกษา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มุ่งมั่นจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตาม มาตรฐานการศึกษา ขยายโอกาสสู่ชุมชน สร้างคนเพื่อชาติ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.5.1.2 พันธกิจ

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต

3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยและและประเพณีท้องถิ่น

4) ส่งเสริมและสนับสนุน กระบวนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชนทุกชุมชนในพื้นที่ จังหวัด

6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างเครือข่ายทางการศึกษากับสถาบัน อุดมศึกษาทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่

2.5.1.3 เป้าประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มี ทักษะในการดำรงชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะดนตรี กีฬา เห็นคุณค่าการใช้สื่อเทคโนโลยี ศึกษาสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดำรง ชีวิตอย่างสมดุลอยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.5.2 แนวทางการประเมินคุณภาพทางการศึกษา

การประเมินคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การประเมิน 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การประเมินมาตรฐานการศึกษา

ยึดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ที่ กำหนดให้เป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 24 มาตรฐาน 106 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็นมาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้าน ผลผลิต ดังนี้

1. มาตรฐานด้านปัจจัย จำนวน 5 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ จำนวน 8 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้
3. มาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียนรู้ชุมชน) จำนวน 11 มาตรฐาน 42 ตัวบ่งชี้

ส่วนที่ 2 การประเมินความสามารถทางการศึกษา เป็นการประเมิน 4 กลุ่มสาระการ เรียนรู้และกลุ่มเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน ประกอบด้วย

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษภาพผู้เรียนโดยประเมินช่วงชั้นที่3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เกณฑ์การประเมิน 3 และ 4 ระดับคุณภาพดังนี้

ระดับ 4 หมายถึง ระดับคุณภาพดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับคุณภาพดี

ระดับ 2 หมายถึง ระดับคุณภาพพอใช้

ระดับ 1 หมายถึง ระดับคุณภาพปรับปรุง

2.5.3 อำนาจหน้าที่กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- 1) ฝ่ายบริหารการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2) ฝ่ายบุคลากรทางการศึกษา
- 3) ฝ่ายกีฬาและนันทนาการ

2.5.4 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

สถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนทั้งหมด 20 โรงเรียน ผู้บริหารจำนวน 45 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 20 คน และ รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 23 คน ครู จำนวน 549 นักเรียน จำนวน 5,757 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม, 2558, น. 3-4)

ตารางที่ 2.1

ข้อมูลจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

โรงเรียน	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ครู	นักเรียน
1. เมืองเตาวิทยาคม	1	1	38	654
2. ท่าขอนยางพิทยาคม	1	4	52	584
3. หนองบัวปียมิตร	1	1	11	107
4. มะค่าพิทยาคม	1	1	25	232
5. หนองเหล็กศึกษา	1	1	30	304
6. นาสีนวนพิทยาสรรค์	1	-	13	124
7. หนองโพธิ์วิทยาคม	1	1	32	325
8. นาข้าววิทยาคม	1	3	38	736
9. มัธยมดงยาง	1	1	19	228

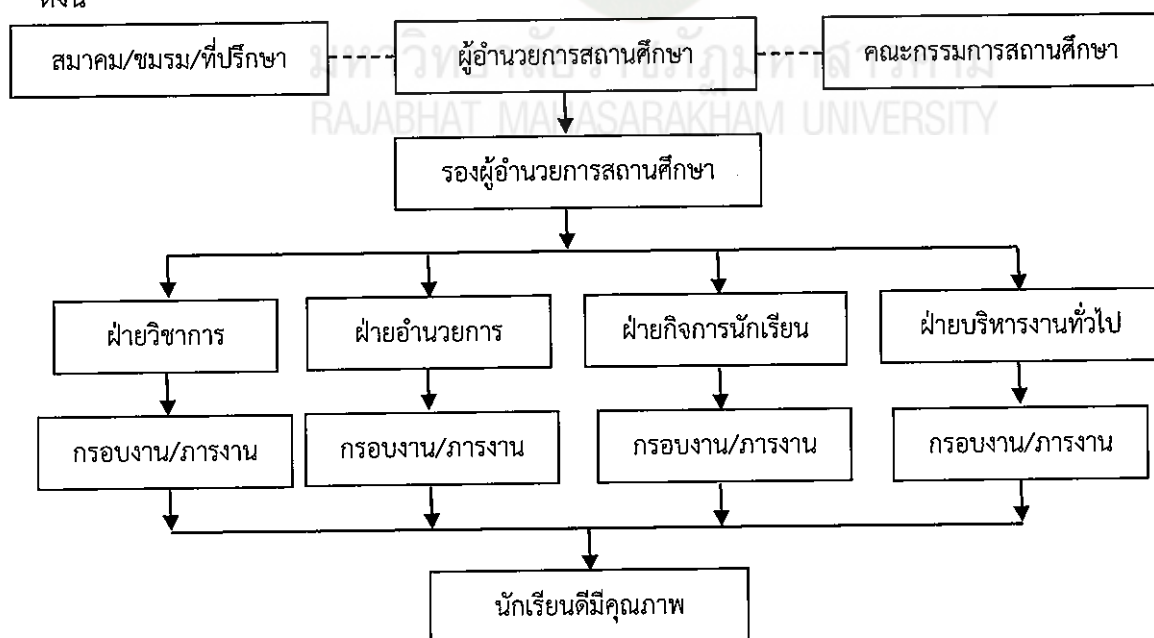
(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

โรงเรียน	ผู้อำนวยการ	รองผู้อำนวยการ	ครู	นักเรียน
10. เกิ่งวิทยานุกูล	1	1	21	97
11. ขามป้อมพิทยานุกูล	1	1	24	185
12. เลิงแฝกประชาบำรุง	1	1	25	207
13. โคกก่อพิทยาคม	1	1	29	363
14. ดอนเงินพิทยาคม	1	-	15	127
15. หนองไกรวิชาประสิทธิ์	1	-	14	140
16. เสือไก่อภิศวรรค์	1	2	45	438
17. เวียงสะอาดพิทยาคม	1	1	42	397
18. จั้วบาวพิทยาคม	1	1	24	297
19. ศรีสุขพิทยาคม	1	1	14	262
20. หัวเรือพิทยาคม	1	1	38	424
รวม	20	23	549	5,757

2.5.5 โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

การบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด แบ่งเป็น 4 ฝ่ายด้วยกัน ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายกิจการนักเรียน และฝ่ายบริหารงานทั่วไป ดังแสดง ในภาพที่ 2.4 ดังนี้

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรับปรุงจาก แผนกลยุทธ์องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามประจำปีงบประมาณ 2556 (น. 17) โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม, 2556 มหาสารคาม : กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.

2.5.6 ขอบข่ายงานการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สาระสำคัญครอบคลุมกลไกการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายบริหารวิชาการ
2. ฝ่ายอำนวยการ
3. ฝ่ายบริหารทั่วไป
4. ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน

2.5.7 มาตรฐานการบริหารงาน

มาตรฐานการบริหารงานวิชาการ

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การบริหารงานวิชาการ
3. งานพัฒนาหลักสูตร
4. งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้
5. งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. งานวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
7. งานสำมะโน การรับ และทะเบียนนักเรียน
8. งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
9. งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
10. งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้
11. งานนิเทศการศึกษา
12. งานแนะแนวการศึกษา
13. งานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
14. งานส่งเสริมและพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ
15. งานส่งเสริมและประสานงานการศึกษา ในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย
16. งานกลุ่มสาระการเรียนรู้
17. การประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายวิชาการ

มาตรฐานการบริหารงานฝ่ายอำนวยการ

1. งานวางแผนงานฝ่ายอำนวยการ
2. การบริหารงานธุรการ
3. การบริหารงานสารบรรณ
4. งานบริหารการเงิน บัญชี
5. งานบริหารพัสดุและสินทรัพย์

6. งานระบบควบคุมภายใน
7. งานจัดทำแผนงาน งบประมาณ และสารสนเทศ
8. งานบริหารบุคคล
9. งานสมาคม ชมรม ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
10. งานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
11. การประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายอำนวยการ

มาตรฐานการบริหารงานฝ่ายกิจการนักเรียน

1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน
3. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. งานครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น
5. งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
6. การส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม
7. งานป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งเสพติด
8. งานครูเวรประจำวัน
9. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

มาตรฐานการบริหารงานฝ่ายบริหารทั่วไป

1. งานวางแผนงานฝ่ายบริหารทั่วไป
2. การบริหารงานบริหารทั่วไป
3. งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
4. งานโสตทัศนูปกรณ์
5. งานอนามัย และ โภชนาการ
6. งานประชาสัมพันธ์
7. งานห้องสมุด
8. งานรักษาความปลอดภัย
9. งานชุมชนภาคีและเครือข่าย
10. การประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริหารทั่วไป

2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

สามารถ โสภาเวทย์ (2550, น. 142-165) ได้ทำการวิจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจน มีการประเมินคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงงานประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดิเรก ศรีโยธา (2551, น. 83-87) ได้ทำการวิจัยการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 215 คน ผลการศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพการดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีปัญหาการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05

สมนึก อินทวัน (2551, น. 60-71) ได้ทำการวิจัย การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่เมาะ พบว่า ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทุกฝ่าย โดยการประชุม การจัดอบรม มีการวางแผนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถและมีความสุข รวมทั้งต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงาน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม เพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน อีกทั้งต้องทำหน้าที่ในการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

สุริโย จุลมณฑล (2551, น. 72-75) ได้ทำการวิจัยการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลฉะเชิงเทรา สรุปว่า ด้านปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับ ด้านปัจจัยคือ ความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่ยอมรับความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของผู้บริหารในการบริหารของผู้บริหาร ด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับ คือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมสร้างจริยธรรม

นักเรียนให้ความสำคัญกับกิจกรรมดนตรี กีฬาและศิลปวัฒนธรรมให้กับนักเรียน ด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับ คือ ความเป็นผู้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีของนักเรียนความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนความสามารถในการดูแลรักษาความสะอาดของตนเอง ทั้งนี้เพราะครูผู้บริหารในเทศบาลฉะเชิงเทรามีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่มีความตระหนักกำกับติดตามการการอบรมให้ความรู้ เร่งรัดการทำงาน ประกันอย่างต่อเนื่อง

พิเชต มุลตะกร (2552, น. 112-116) ได้ทำการวิจัยแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมและรายมาตรฐานมีระดับความเห็นด้วยมาก ประเด็นที่มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุดในแต่ละมาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียนโรงเรียนจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา มาตรฐานด้านครู โรงเรียนจัดให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนา อย่างน้อยปีการศึกษาละ 20 ชั่วโมง มาตรฐานด้านผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของชุมชน การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามสถานและมาตรฐานการศึกษาโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผดุง ยาละ (2552, น. 83-85) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก และศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 122 คน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความต้องการช่วยเหลือสนับสนุนในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ รองลงมา คือ ด้านการรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการเตรียมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและด้านการดำเนินการตามกระบวนการประกันคุณภาพในสถานศึกษาตามลำดับ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือขาดงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาและครูไม่ให้ความสำคัญกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

สิทธิศักดิ์ คำใบ (2552, น. 75) ได้ทำการวิจัย ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 พบว่า สถานศึกษามีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่

ในระดับมาก 7 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดระบบบริหาร และสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

ประสิทธิ์ พองเสียง (2553, น. 106-107) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยการอาชีพโพพทอง อำเภอโพพทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา ค้นคว้า พบว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ โดยยึดกรอบการพัฒนางจรการพัฒนาระบบ SDLC ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การนำระบบไปใช้ การดูแลและบำรุงรักษาตรวจสอบ ทำให้บุคลากรมีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในทั้ง 3 ด้าน การวิเคราะห์ระบบ ทำให้สามารถแยกขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศตามต้องการ การใช้ระบบสามารถนำระบบใหม่มาใช้และสืบค้นง่าย การดูแลรักษาและตรวจสอบระบบยังไม่สามารถปฏิบัติ ได้ จึงได้ร่วมกันพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศในเรื่องการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพและการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกิดความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดูแลรักษาและตรวจสอบระบบได้ โดยสรุป การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยการอาชีพโพพทอง อำเภอโพพทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศ ทำให้ได้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรมีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในวิทยาลัย จึงควรสนับสนุน ส่งเสริมให้นำกลยุทธ์ การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศ ไปใช้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ในสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

สุวิทย์ จันท์เสถียร (2554, น. 119-120) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาการประกันคุณภาพในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยปูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพภายในด้านผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในส่วนของการเตรียมการพบว่าครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในดีขึ้น และผู้วิจัยและคณะได้ร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้สำคัญและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนา จำนวน 4 ตัว ได้แก่ 1) จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมการแข่งขันทักษะวิชาการ 2) จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรมยอตนักอ่าน และ 4) จำนวนครั้งที่มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ผลการพัฒนาพบว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้งหมด

จิรภา เพชรสงคราม (2554, น. 68) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนใน

สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน ความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยรวม พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างก็มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน

นนทลี พุ่มปรีดา (2554, น. 93-94) ได้ทำการวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในเครือสารสาสน เขต 2 กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในเครือสารสาสน เขต 2 กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนในเครือสารสาสน เขต 2 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในเครือสารสาสน เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปกการศึกษา 2553 จำนวน 2 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 314 คน พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในเครือสารสาสน เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาด้านการดำเนินงาน การตรวจสอบ การทบทวน และการรายงานคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพโดยรวมไม่แตกต่างกันตามตัวแปร วุฒิการศึกษา หน้าที่การปฏิบัติงาน ประสบการณ์ทำงานประกันคุณภาพและอายุการทำงาน ส่วนรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูและผู้บริหารที่มีหน้าที่การปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่วนครูและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานด้านประกันคุณภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีแตกต่างกัน

ปารณัท รุจิชยากร (2554, น. 100-104) ได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพการดำเนินการ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนนักเรียน จำนวน 6 คน ประธานนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 20 คน พบว่า สภาพการดำเนินการในการประกันคุณภาพของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ โดยภาพรวมทั้งหมด 8 ด้าน มีการดำเนินการร้อยละ 48 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในน้อยที่สุด คือ การผดุงระบบการประกัน

คุณภาพการศึกษา มีการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 25 และปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ โดยภาพ รวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า มีปัญหาในการดำเนินการในเรื่องของการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล และการดำเนินการ ด้านการผดุงคุณภาพการศึกษามีปัญหาการดำเนินการมากที่สุดแนวทางในการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ ควรมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในแก่บุคลากร 2) ให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ให้ความรู้ในเรื่องของการเขียนโครงการและการสรุปประเมินผลโครงการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การวางแผนและจัดทำปฏิทินในการปฏิบัติงานตามแผนการวางแผนในการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลตามแผน

เสาวลักษณ์ บุญจันทร์ (2555, น. 84-89) ได้ทำการวิจัยปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้น คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้ง 8 ด้าน พบว่า 1. การดำเนินงานต้องการกำหนดมาตรฐานให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน 2. มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี 3. จัดทำระบบสารสนเทศอย่างมีระบบ จัดให้มีการประเมินและการดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ จัดทำเผยแพร่รายงานประจำปีและที่สำคัญสถานศึกษาต้องจัดให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ภูวตล จุลสุคนธ์ (2555, น. 207-211) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก การสนทนากลุ่ม พบว่า ควรให้ความสำคัญของระดับด้านการพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนเป็นหลักและในการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับระบบประกันคุณภาพภายในที่ผู้วิจัยนำเสนอ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้สำคัญ 8 ตัว เพื่อนำไปพัฒนาตามกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการพัฒนาพบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยของ

นักเรียน 2) ร้อยละของนักเรียนที่ปฏิบัติตามหลักศาสนา 3) จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) จำนวนครั้งที่ครูได้รับการฝึกอบรม และ 5) จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการสอน ส่วนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ร้อยละของนักเรียนที่มีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่และเสียสละเพื่อส่วนรวม 2) ร้อยละของนักเรียนที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษพื้นฐานได้ และ 3) จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมสนทนากิจการด้านกีฬา

ประนอม หันทะยุง (2558, น. 152 - 155) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 160 คน โดยการใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จากโรงเรียนต้นแบบได้ข้อสรุปว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมครูให้ได้รับการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรพัฒนาภาวะผู้นำด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้สูงขึ้น

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Lim (1999, pp. 379-390) ได้ทำการศึกษาวิจัย การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา โดยมุ่งศึกษาประเด็นของคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการให้บริการต่อชุมชน ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนา ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดบริการสื่อ/อุปกรณ์ในการเสริมทักษะการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ รวมทั้งกระบวนการทางเทคนิคที่อำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการพัฒนางานวิจัย ตลอดจนความต้องการ ในเรื่องของระบบประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในแต่ละสถาบัน

Basden (2000, p. 1684 – A) ได้นำเสนอแนวคิดและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย โดยในขั้นแรกกล่าวถึงความจำเป็นของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งให้เห็นว่าคุณภาพมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างยิ่ง จากนั้นได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างชัดเจน ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีการตัดสินใจโดยใช้ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพกำหนดระบบและวิธีการควบคุมคุณภาพทั้งในส่วนของการกระบวนการและผลลัพธ์และมุ่งมั่นให้สถานศึกษาเป็นเสมือนองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีกระบวนการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการวางแผนการจัดการดำเนินงาน คุณภาพเชิงรุก และได้มีการสรุป การประกันคุณภาพการศึกษาว่าไม่สามารถรับประกันคุณภาพของตัวผู้เรียนได้แต่กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถใช้เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องได้

Atria (2000, p. 4254 – A) ได้ทำการวิจัย ผลกระทบของการประกันคุณภาพและขั้นตอนการวางแผนการพัฒนาของอิลลินอยส์และขั้นตอนการวางแผนการพัฒนาต่อพฤติกรรมของครูในโรงเรียนราษฎร์ในชิคาโกต่อการพัฒนาโรงเรียน จากการศึกษา พบว่า การประกันคุณภาพดังกล่าวมีอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงขององค์กรพอ ๆ กับทฤษฎีการกระตุ้นพฤติกรรมดังกล่าว ถูกมองว่าเป็นส่วนประกอบของทั้งสองทฤษฎี พฤติกรรมของครูเป็นเหมือนตัวกำหนดที่สำคัญของการพัฒนาโรงเรียน การประกันคุณภาพและขั้นตอนการวางแผนต่อการพัฒนาของอิลลินอยส์มีผลกระทบในแง่บวกของพฤติกรรมของครูต่อการพัฒนาโรงเรียน

Bugg (2001, p. 4330 – A) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพและการวางแผนการปรับปรุงในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐอิลลินอยส์ พบว่า 1) ก่อนที่จะมีการแนะนำเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการวางแผนการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมทั้งสองแห่งได้รักษาสภาพโครงสร้าง ที่เป็นรูปแบบสำหรับการปรับปรุงโรงเรียน 2) โรงเรียนชนบทสามารถนำรูปแบบของกระบวนการการประกันคุณภาพนี้ได้พัฒนาโครงสร้างการปรับปรุงโรงเรียนได้ 3) การประกันคุณภาพทำให้อุทิศศาสตร์การสอนเปลี่ยนไปในทางที่ดีและได้นำมาใช้ในโรงเรียนที่ร่วมโครงการ 4) แม้ว่าการประกันคุณภาพจะได้รับความสำเร็จในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเตรียมการและดำเนินการด้วยความรอบคอบ จึงจะประสบความสำเร็จ และ 5) กรอบงานของการประกันคุณภาพมีศักยภาพที่จะช่วยปรับปรุง และพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำ มีแหล่งเงินและต้องตระหนักถึงกระบวนการในการปรับปรุงและพัฒนาจึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

Steven (2004, p. 2737 – A) ศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างชัดเจนในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศเยอรมนีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย จากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและควบคุมการประเมินถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของครูที่ต้องรับผิดชอบต่ออาชีพของตนซึ่งต้องดำเนินไปอย่างมีเหตุผล และกระบวน การที่ชัดเจน ในประเทศสวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนถึงการประเมินครูในสถานศึกษา ซึ่งต้องเกิดการพัฒนาย่างชัดเจน ในประเทศฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อถือกับการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียนมีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา นำเอากระบวนการสอนมาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐานและในประเทศออสเตรเลียมีการนำเอากระบวนการประเมินผลโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานมีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาขั้นสูงต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 และจะต้องครอบคลุมมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ด้วยเช่นกัน ซึ่งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 โดยยึดหลักปรัชญาหลักจัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มี 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพดำเนินการ และศึกษาแนวทางการพัฒนาในส่วนของมาตรฐานที่กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีระดับสภาพการดำเนินการ น้อยที่สุด 3 ลำดับ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวิธี การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแต่ละระยะกำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. คำถามการวิจัย

1.1 สภาพการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอย่างไร

1.2 สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความแตกต่างกันหรือไม่

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

3.1 ประชากร จำนวน 592 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน และครู จำนวน 549 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559

3.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 266 คน ประกอบด้วย

3.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน

3.2.2 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559 จำนวน 226 คน

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน ธีรฤทธิ เอกะกุล, 2543, น. 22)

ตารางที่ 3.1

ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
43	549	592	40	226	266

ทั้งนี้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ดังกล่าว ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบใส่คืน (Sampling with replacement) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยกำหนดใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

3.1.4.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.4.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557

2) ร่างแบบสอบถามตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย 3 ด้าน มี 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ การศึกษา 3) สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5) สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) สถาน ศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายใน 8) สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบาย และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อยกระดับ คุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น 9) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 10) ผู้เรียนมี ความรู้ และสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร สู่ประชาคมอาเซียน 11) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รัก การทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 12) ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิด และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข 13) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 14) ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพ 15) สถานศึกษาบรรลุผลตาม เป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดเน้น ประกอบด้วย การพัฒนาผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ปรากฏเป็นลักษณะเด่นของผู้เรียนบรรลุ ผลการพัฒนาปรากฏเป็น เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และ 16) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของ ผู้ปกครองและชุมชน

3) นำร่างแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.1) สร้างแบบสอบถาม จากร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการ พิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) แบบลิเคอร์ท และได้กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามใน 2 ประเด็น คือ ระดับสภาพการดำเนินงาน และระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ประเด็นคำถามเพื่อทราบระดับสภาพการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

3.2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของตัวบ่งชี้ทั้ง 70 ตัวบ่งชี้ ที่ใช้เป็นข้อคำถามในแบบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) ประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน
- 2) นักวิชาการด้านการวิจัยหรือด้านด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และ
- 3) ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 คน ดังนี้

3.2.1) นายสุรภีร์ ค่ายหนองสง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3.2.2) ดร.ปองภพ ภูจอมจิตร รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2.3) นางลัดดาวัลย์ เทพจันดา ครูโรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้อง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence = IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.67 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่ต้องการ (รัตนพร ไกรถาวร, 2545, น. 68) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

ในการวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) จากการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ดังนี้

+ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีความความตรงเชิงเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความความตรงเชิงเนื้อหา

- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความตรงเชิงเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่า 1.00 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามทุกข้อคำถาม มีความตรงเชิงเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้

3.3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (สุวิมล ติรกานันท์, 2555, น. 65) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น พบว่า แบบสอบถามโดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .713 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.4) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.1.5 สถานที่

โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามทั้ง 20 โรงเรียน

3.1.6 ระยะเวลา

การวิจัยในชั้นตอนที่ 1 ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2559

3.1.7 วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.7.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อดำเนินการ ดังนี้

1) จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

2) ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เพื่ออนุญาตออกหนังสือไปยังโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมายที่ทำการ ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

3.1.7.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

3.1.7.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และเป็นแบบสอบถามที่มีการตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม
- 2) นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบ มาใส่รหัสและตรวจให้

คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3) ข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบ สอบถาม วิเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละ

4) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยดำเนินการดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที่ t-test Independent

4) สรุปผลการวิเคราะห์

ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.1 คำถามการวิจัย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกัน

3.2.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.3 กลุ่มผู้เป้าหมาย

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน 2) ศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน 3) ครู สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และ 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1) นายสุรภีร์ ค่ายหนองสรวง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2) ดร.วดี แคนสุข ศึกษานิเทศก์กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

- 3) นางเครือมาศ ชินกร ศึกษาพิเศษกึ่งกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 4) นายอำนาจ เกศศรีไพร ศึกษาพิเศษกึ่งกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 5) นายพิสิทธิ์ สุพรรณศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 6) นายสุริยงค์ วงษ์บุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 7) นายปรการ ไชยรส รองผู้อำนวยการโรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 8) นางลัดดาวัลย์ เทพจันดา ครูโรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 9) ดร.ประจวบ บุตรศาสตร์ ครูโรงเรียนท่าขอนยางพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
- 10) นางสาวดารา โลหากาศ ครูโรงเรียนมัธยมดงยาง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

3.2.4.1 ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

3.2.4.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1) ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดขอบข่ายและสร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2) ร่างแบบสัมภาษณ์จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ในระยะที่ 1 โดยนำด้านที่มีสภาพการดำเนินงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ไปดำเนินการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3) นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา

2.4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ไปจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน

3.2.5 สถานที่

ห้องประชุมกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3.2.6 ระยะเวลา

ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 ถึงธันวาคม พ.ศ.2559

3.2.7 วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.7.1 ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์

3.2.7.2 ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.7.3 การวิเคราะห์สรุปผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วสรุปผลการศึกษาเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยมีรายละเอียดการนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายในส่วนที่เป็นค่าสถิติในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t หมายถึง ค่าสถิติทดสอบที (t-test)

* หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการวิจัย

4.2.1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
2.1) ผู้บริหารสถานศึกษา	40	15.04
2.2) ครู	226	84.96
รวม	266	100.00
2. เพศ		
1.1) ชาย	95	35.71
1.2) หญิง	171	64.29
รวม	266	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1) ปริญญาตรี	82	30.83
3.2) ปริญญาโท	178	66.92
3.3) ปริญญาเอก	6	2.25
รวม	266	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 15.04 และครู จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 84.96 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 66.92 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 30.83 และปริญญาเอก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 ตามลำดับ

4.2.1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนี้ ผู้วิจัยผลการวิเคราะห์ด้วยการหา

ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานทั้งในภาพรวมรายมาตรฐาน และรายข้อ (ตัวบ่งชี้) ดังแสดงในตาราง 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
1. ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
1. ครูมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.88	.33	มากที่สุด
2. ครูมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญา หลักการและจุดหมาย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.79	.41	มากที่สุด
3. ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.48	.61	มาก
4. ครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.85	.36	มากที่สุด
5.ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก	4.89	.31	มากที่สุด
6.ครูมีความสามารถในการแสวงหาสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.47	.66	มาก
7.ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลไปใช้ ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	4.88	.33	มากที่สุด
8.ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.05	.60	มาก
9. ครูจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	4.50	.62	มาก
10. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน	4.87	.34	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.67	.16	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะ ผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา			
11. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมและปฏิบัติ ตนตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.36	.61	มาก
12. ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจปรัชญาและหลักการจัด การศึกษา มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำ ทางวิชาการ	4.50	.56	มาก
13. ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงาน อย่างมีคุณภาพ	4.51	.54	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.46	.37	มาก
3. สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้			
14. สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพออยู่ในสภาพใช้การได้ดี ถูกสุขลักษณะสะอาด สวยงาม	4.82	.38	มากที่สุด
15. สถานศึกษามีมาตรการป้องกันการบาดเจ็บและ สร้างเสริมความปลอดภัย	4.26	.69	มาก
16. สถานศึกษามีการระดมงบประมาณและทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา	4.70	.46	มากที่สุด
17. สถานศึกษามีสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ที่เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา	4.65	.49	มากที่สุด

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
เฉลี่ย	4.61	.28	มากที่สุด
4. สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน			
18. สถานศึกษามีการกระจายอำนาจบริหารและ จัดการศึกษา	4.58	.55	มากที่สุด
19. สถานศึกษาบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	4.79	.46	มากที่สุด
20. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมพัฒนา สถานศึกษา	4.67	.52	มากที่สุด
21. สถานศึกษาบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์	4.60	.52	มากที่สุด
22. สถานศึกษาตรวจสอบและถ่วงดุลการปฏิบัติงาน	4.44	.58	มาก
เฉลี่ย	4.61	.28	มากที่สุด
5. สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ			
23. สถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้ เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่นสู่ประชาคม อาเซียน	4.50	.58	มาก
24. สถานศึกษาส่งเสริม กำกับดูแลให้ครูจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปสู่การ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ	4.59	.49	มากที่สุด
25. สถานศึกษาส่งเสริมการผลิต การใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและพัฒนานวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.42	.60	มาก
26. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.57	.52	มากที่สุด
27. สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการ เรียนรู้อย่างเป็นระบบ	4.72	.46	มากที่สุด
28. สถานศึกษานิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ	4.59	.51	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D	
เฉลี่ย	4.57	.24	มากที่สุด
6. สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น			
29. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้	4.41	.63	มาก
30. สถานศึกษาสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรม	4.33	.61	มาก
เฉลี่ย	4.37	.44	มาก
7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายใน			
31. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ที่เน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.61	.48	มากที่สุด
32. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ที่เน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.85	.43	มากที่สุด
33. สถานศึกษาจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	4.76	.33	มากที่สุด
34. สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา	4.88	.25	มากที่สุด
35. สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา	4.94	.25	มากที่สุด
36. สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษา	4.88	.33	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D	
37. สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน คุณภาพภายใน	4.91	.28	มากที่สุด
38. สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.64	.53	มากที่สุด
เฉลี่ยว	4.81	.14	มากที่สุด
8. สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบาย และแนวทางการปฏิรูป การศึกษาที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้สูงขึ้น			
39. สถานศึกษาจัดโครงการ / กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	4.85	.38	มากที่สุด
40. สถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายในการ ยกระดับคุณภาพ รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็น เลิศตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา	4.76	.45	มากที่สุด
เฉลี่ยว	4.80	.31	มากที่สุด
9. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์			
41. มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรม เบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ	4.12	.74	มาก
42. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.12	.76	มาก
43. มีความกตัญญูกตเวทิตี	4.69	.47	มากที่สุด
44. มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีจิตสาธารณะ	4.32	.64	มาก
45. ประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวม อย่างคุ้มค่า	3.94	.54	มาก
46. นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิใจในวัฒนธรรมและความเป็นไทย	3.79	.66	มาก
47. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	4.17	.73	มาก
48. ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	4.61	.50	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
เฉลี่ย	4.22	.28	มาก
10. ผู้เรียนมีความรู้ และสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร สู่ประชาคมอาเซียน			
49. ผลประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรเป็นไป ตามเกณฑ์	4.74	.45	มากที่สุด
50. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและรับผิดชอบร่วมใน ฐานะพลเมืองอาเซียน	4.57	.61	มากที่สุด
51. ผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย และภูมิปัญญาอาเซียน	4.43	.68	มาก
52. ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ ภาษา เพื่อนบ้านและทักษะอาชีพ	4.30	.71	มาก
เฉลี่ย	4.51	.51	มากที่สุด
11. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต			
53. มีทักษะในการจัดการ และทำงานด้วยความพากเพียร พยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบจนกระทั่งงานสำเร็จ	4.38	.60	มาก
54. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.76	.43	มากที่สุด
55. มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ที่ตนสนใจ	4.78	.41	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.64	.39	มากที่สุด
12. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่าง มีความสุข			
56. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด	4.20	.71	มาก
57. ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างมีความสุข	4.69	.46	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.45	.46	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
13. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	4.59	.49	มากที่สุด
58. ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง			
59. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.06	.80	มาก
14. ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมี สุนทรียภาพ			
60. ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และมีน้ำหนัก ส่วนสูง และ สมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.63	.49	มากที่สุด
61. ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยง สภาวะที่เสี่ยงต่อ โรคภัยอุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ	4.43	.61	มาก
62. ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองมีความมั่นใจกล้าแสดงออก และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.60	.53	มากที่สุด
63. ผู้เรียนที่มีความรู้สึกรักชาติในศิลปะ ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์และวรรณศิลป์	4.41	.63	มาก
64. ผู้เรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและ นันทนาการ	4.74	.44	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.57	.35	มากที่สุด
15. สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และ จุดเน้น			
65. สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ปรากฏเป็นลักษณะเด่นของผู้เรียน	4.77	.42	มากที่สุด
66. สถานศึกษาบรรลุผลการพัฒนาปรากฏเป็นเอกลักษณ์ ของสถานศึกษา	4.63	.48	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.70	.42	มากที่สุด

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
16. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน			
67. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของ ผู้เรียน	4.76	.43	มากที่สุด
68. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อครู	4.47	.62	มาก
69. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อผู้บริหาร สถานศึกษา	4.49	.69	มาก
70. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อสถานศึกษา	4.53	.64	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.56	.43	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม 16 มาตรฐาน	4.55	.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมรายมาตรฐานและรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากแบบสอบถาม จำนวน 16 มาตรฐาน พบว่า โดยภาพรวมของสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$; S.D. = .14) โดยมีค่าเฉลี่ยระดับสภาพการดำเนินงานของภาพรวมรายมาตรฐานต่ำสุดถึงสูงสุด คือ 4.22 ถึง 4.81 เมื่อพิจารณาระดับสภาพการดำเนินงานรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.81$; S.D. = .14) ซึ่งมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบาย และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.80$; S.D. = .31) และมาตรฐานที่ 15 สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดเน้น ($\bar{X} = 4.70$; S.D. = .42) ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาต่ำสุด 3 มาตรฐาน เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.37$; S.D. = .24) มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.34$; $S.D. = .52$) และมาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ทั้งนี้หากพิจารณาค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานรายข้อ (ตัวบ่งชี้) ของมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยระดับสภาพการดำเนินงานที่ต่ำสุดทั้ง 3 ด้าน พบว่า มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีสภาพการดำเนินงานรายข้อ (ตัวบ่งชี้) ที่ต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ สถานศึกษาสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีสภาพการดำเนินงานรายข้อ (ตัวบ่งชี้) ที่ต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์มีสภาพการดำเนินงาน รายข้อ (ตัวบ่งชี้) ที่ต่ำสุด คือ ตัวบ่งชี้ นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิใจในวัฒนธรรมและความเป็นไทย

นอกจากนี้ จากผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยยังได้นำมาแยกวิเคราะห์ในภาพรวมตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา 2) มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา และ 3) มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา โดยมีผลวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.3 ถึง ตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.3

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D		
มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.67	.16	มากที่สุด	1
มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา	4.46	.37	มาก	3
มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้	4.61	.28	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.59	.16	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา ที่มีจำนวน 3 มาตรฐาน 17 ตัวบ่งชี้ พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.67$; $S.D. = .16$) ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.46$; $S.D. = .37$) และในภาพรวมด้านปัจจัยทางการศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$; $S.D. = .16$)

ตารางที่ 4.4

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D		
มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	4.61	.28	มากที่สุด	3
มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลัก สูตร สถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.57	.24	มากที่สุด	4
มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียน รู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.37	.44	มาก	5
มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	4.81	.14	มากที่สุด	1
มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบาย และ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น	4.80	.31	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวม	4.63	.16	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา ที่มีจำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (\bar{X}

= 4.81; S.D. = .14) ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.37$; S.D. = .44) และในภาพรวมด้านกระบวนการทางการศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$; S.D. = .16)

ตารางที่ 4.5

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n= 266)		สภาพการ ดำเนินงาน	ลำดับ
	\bar{X}	S.D		
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์	4.22	.28	มาก	8
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีความรู้ และสมรรถนะ สำคัญตามหลักสูตร สู่ประชาคมอาเซียน	4.51	.51	มากที่สุด	5
มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการ ทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจต คติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	4.64	.39	มากที่สุด	2
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดและ อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.45	.46	มาก	6
มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4.34	.52	มาก	7
มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพ	4.57	.35	มากที่สุด	3
มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดเน้น	4.70	.42	มากที่สุด	1
มาตรฐานที่ 16 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน	4.56	.43	มากที่สุด	4
ค่าเฉลี่ยรวม	4.50	.23	มาก	

จากตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษาที่มีจำนวน 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้ พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดเน้น ($\bar{X} = 4.70$; $S.D. = .42$) ส่วนมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.34$; $S.D. = .52$) และในภาพรวมด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า มีสภาพการดำเนินงานในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$; $S.D. = .23$)

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.3 - 4.5 จึงสรุปผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรียงตามลำดับจากมากไปหาต่ำสุด ดังนี้ คือ 1) มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.63$; $S.D. = .16$) 2) มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.59$; $S.D. = .16$) และ 3) มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.50$; $S.D. = .23$)

ตารางที่ 4.6

การวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานในภาพรวม

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 266)		สภาพการ ดำเนินงาน	ลำดับที่
	\bar{X}	S.D		
มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา	4.59	.16	มากที่สุด	2
มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา	4.63	.16	มากที่สุด	1
มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา	4.50	.23	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.57	.13	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ในวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการ ดำเนินงาน เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยใช้การทดสอบค่าที่แบบ Independent-test โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.7- 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.7

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา

มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D	t	p
มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มี ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้บริหาร	40	4.61	.16	-2.58*	.01
	ครู	226	4.68	1.6		
มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถใน การบริหารจัดการการศึกษา	ผู้บริหาร	40	4.87	.18	12.940*	.00
	ครู	226	4.37	.35		
มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมี ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้	ผู้บริหาร	40	4.83	.20	7.201*	.00
	ครู	226	4.57	.28		
รวม	ผู้บริหาร	40	4.81	.08	16.576*	.00
	ครู	226	4.54	.14		

หมายเหตุ.* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตาม มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการ ดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านปัจจัยทางการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ของรายมาตรฐานด้านปัจจัย

ทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกมาตรฐาน (3 มาตรฐาน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา

มาตรฐานด้านกระบวนการ ทางการศึกษา	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D	t	p
มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ผู้บริหาร	40	4.95	.10	17.222*	.00
	ครู	226	4.55	.25		
มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้บริหาร	40	4.83	.13	11.942*	.00
	ครู	226	4.52	.23		
มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ผู้บริหาร	40	4.61	.33	4.915*	.00
	ครู	226	4.33	.44		
มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ผู้บริหาร	40	4.94	.09	9.388*	.00
	ครู	226	4.79	.13		
มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น	ผู้บริหาร	40	4.89	.27	2.126*	.03
	ครู	226	4.79	.27		
รวม	ผู้บริหาร	40	4.85	.09	14.565*	.00
	ครู	226	4.60	.14		

หมายเหตุ. * ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านกระบวนการทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ของรายมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกมาตรฐาน (4 มาตรฐาน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.9

ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา

มาตรฐานด้านผลผลิต ทางการศึกษา	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D	t	p
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.33 4.20	.20 .28	3.502*	.00
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีความรู้ และ สมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร สู่ประชาคมอาเซียน	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.44 4.52	.48 .51	-9.78	.32
มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนมีทักษะในการ ทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติ ที่ดีต่ออาชีพสุจริต	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.64 4.64	.44 .38	-.021	.98
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิดและอยู่ร่วมกันในสังคมได้ อย่างมีความสุข	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.47 4.44	.39 .47	.500	.61
มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.39 4.33	.51 .52	.670	.50
มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพ กาย สุขภาพจิตที่ดี และมี สุนทรียภาพ	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.75 4.54	.28 .35	4.152*	.00
มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษาบรรลุผล ตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดเน้น	ผู้บริหาร ครู	40 226	4.73 4.69	.44 .42	.419	.675

(ต่อ)

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D	t	p
มาตรฐานที่ 16 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน	ผู้บริหาร	40	4.68	.39	1.797	.07
	ครู	226	4.54	.44		
รวม	ผู้บริหาร	40	4.55	.20	1.704	.09
	ครู	226	4.49	.22		

หมายเหตุ.* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านผลผลิตทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ของรายมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 9 และ มาตรฐานที่ 14 ส่วนมาตรฐานที่ 10, 11, 12, 13, 15 และ 16 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10

สรุปผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D	t	p
ด้านปัจจัยทางการศึกษา	ผู้บริหาร	40	4.81	.08	16.576*	.00
	ครู	226	4.55	.14		
ด้านกระบวนการทางการศึกษา	ผู้บริหาร	40	4.85	.09	14.565*	.00
	ครู	226	4.60	.14		
ด้านผลผลิตทางการศึกษา	ผู้บริหาร	40	4.55	.20	1.704	.09

(ต่อ)

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D	t	p
	ครู	226	4.49	.23		
รวม	ผู้บริหาร	40	4.68	.11	7.057*	.00
	ครู	226	4.53	.13		

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยทางการศึกษา ด้านกระบวนการทางการศึกษา และด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานด้านปัจจัยทางการศึกษาและด้านกระบวนการทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ในส่วนของภาพรวมสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ผลการกำหนดประเด็นการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการกำหนดประเด็นการศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของมาตรฐานในภาพรวม 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา (5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้) มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา (3 มาตรฐาน 17 ตัวบ่งชี้) และ มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา (8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้) ตามลำดับ มากำหนดเป็นประเด็นการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้ มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการ

ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยนำประเด็นการศึกษาที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีผลการสัมภาษณ์และผลการสรุปผลวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ในแต่ละมาตรฐาน ดังนี้

2.2.1 มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ควรมีการสำรวจและจัดทำทะเบียนและผังหรือแผนที่ของแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นสถานที่ บุคคลกร และสื่อต่าง ๆ เช่นแหล่งวิทยากรในชุมชนแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและศาสนาภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น จากนั้นก็ให้มีการจัดทำโครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2559)

“ควรสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยการจัดประชุมเสวนากันอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2559)

“ควรมีจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับแหล่งเรียนรู้ มีการวางแผนและการติดต่อประสานงาน มีการกำหนดจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ มีการวางแผนวิธีการศึกษาหาความรู้และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีการสรุปสาระการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2559)

“ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่น่าสนใจและทำให้เกิดการอยากรู้ อยากเห็น และส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2559)

“สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายอย่างชัดเจน และใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“ส่งเสริมให้มีการบูรณาการของแต่ละกลุ่มสาระฯ ให้เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“ควรมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาในโรงเรียนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนได้แก่เชิญผู้มีความรู้ความชำนาญด้านต่างๆ เข้ามาฝึกอาชีพหรือจัดกิจกรรมตามประเพณีแก่นักเรียนที่โรงเรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“จัดทำโครงการพานักเรียนไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกโรงเรียนเช่นพานักเรียนไปศึกษารวมชาติที่น้ำตกโบราณสถานหรือการประกอบอาชีพในชุมชน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปราชญ์ชาวบ้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2559)

“การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนจะต้องร่วมมือกันทั้งครูผู้บริหารปราชญ์ชาวบ้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและควรมีการเชิญภูมิปัญญาที่เป็นบุคคลมาให้ความรู้และมีการนำนักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่เพื่อให้เรียนรู้จากสภาพจริงที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 10, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2559)

สรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านด้านการบริหาร การศึกษา คือ สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน

“องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ควรจัดโครงการให้ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ การศึกษาดูงานจากแหล่งวิทยาการความรู้สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“อปท./อบจ. ควรมีกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่จะต้องดำเนินไปด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ เรียบง่าย ไม่เพิ่มภาระงาน และค่อยเป็นค่อยไปในลักษณะการซึมซับเพื่อให้ฝังลึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาความมีคุณธรรม จริยธรรมให้คงอยู่และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่เป็นการปลูกจิตสำนึก ให้รู้สึกผิดชอบชั่วดี ตระหนักในคุณงามความดี และสามารถสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง ผู้อื่น และราชการเพื่อยังประโยชน์ให้แก่แผ่นดิน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“ควรมีโครงการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูด้วย พัฒนาไปพร้อมๆกันอย่างต่อเนื่อง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2559)

“ส่งเสริม สนับสนุนหรือให้ผู้บริหารเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำ การบริหารสถานศึกษา หรือควรจัดให้มีโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 10, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2559)

สรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านด้านปัจจัยทางการศึกษา ควรประกอบด้วย 1) ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา 2) ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำ และการบริหารสถานศึกษา ให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

2.2.3 มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“สถานศึกษามีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้า จากปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2559)

“ฝึกให้ผู้เรียนฝึกหาคำตอบจากคำถามต่างๆ หรือมีการจัดกิจกรรมการสอนแบบ โครงงาน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2559)

“เน้นให้คุณครูดูแลนักเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ ในการหาความรู้ และพัฒนาตนเอง ให้มากขึ้น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2559)

“สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2559)

“พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักในการจัดการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2559)

“ปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ เช่น โครงการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โครงการกิจกรรมวางทำงาน อ่านทุกคน โครงการบันทึกการอ่าน ค่ายนักอ่าน ค่ายนักพูด ค่ายนักคิดนักเขียน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 6, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเอง หรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 7, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงานและอื่นๆ ทั้งการศึกษา รายบุคคลและเป็นกลุ่ม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 8, สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2559)

“สถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระฯ และมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 9, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2559)

“ฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยผ่านการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่ 10, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2559)

สรุปแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านด้านผลผลิตทางการศึกษา คือ 1) สถานศึกษามีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจากปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการ หรือโครงการงาน 2) สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเอง หรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปเป็น ภาพรวมได้ 5 แนวทาง ดังนี้

1. ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำ และการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง
3. สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. สถานศึกษามีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจาก ปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการ หรือโครงการ
5. สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนา ตนเองหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา จำนวน 3 มาตรฐาน 17 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา จำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา จำนวน 8 มาตรฐาน 30 ตัวบ่งชี้

กลุ่มตัวเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน และ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559 จำนวน 226 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยมีรายละเอียด สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

5.1.1 สรุปผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากกลุ่มตัวอย่างสรุปผลได้ว่า สภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ คือ 1) มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา 2) มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา และ 3) มาตรฐานผลผลิตทางการศึกษา โดยมีสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐาน ดังนี้

5.1.1.1 มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา มีมาตรฐานที่มีระดับสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.1.1.2 มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา มีมาตรฐานที่มีระดับสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

5.1.1.3 มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา มีมาตรฐานที่มีระดับสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ในภาพรวมของสภาพการดำเนินงานสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า มีสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานในระดับมากที่สุด

5.1.2 สรุปผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ในการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้วิจัยได้นำข้อมูลค่าเฉลี่ยจากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน มาเป็นข้อมูลการวิเคราะห์โดยการหาค่าที (t-test Independent) สรุปได้ดังนี้

5.1.2.1 มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการ

ศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกมาตรฐาน (3 มาตรฐาน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกมาตรฐาน (4 มาตรฐาน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.2.3 มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 9 และมาตรฐานที่ 14 ส่วนมาตรฐานที่ 10, 11, 12, 13, 15 และ 16 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้จากสรุปผลตามมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์เป็นภาพรวม ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้

5.1.3 สรุปผลศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน สรุปได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้

5.1.3.1 ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา

5.1.3.2 ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำ และการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

5.1.3.3 สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน

5.1.3.4 สถานศึกษามีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจากปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการหรือโครงการ

5.1.3.5 สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.2.1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สรุปผลว่า มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานสูงสุดนั้น อาจเนื่องมาจาก ด้านกระบวนการทางการศึกษา มีมาตรฐานที่มีความสำคัญใน 5 ด้าน คือ 1) สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 5) สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งทั้ง 5 มาตรฐานนี้ ถือเป็นกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 ในมาตรา 47 ที่กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ที่กำหนด ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และนโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้ในข้อ 3.3 ว่า ให้มีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับสถานศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับวันทนา เมืองจันทร์ (2550, น. 101) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและจริยธรรม มีโอกาสได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตลอดจนมีจริยธรรมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจนสามารถ รู้จักพึ่งตนเอง มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จัก อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา และ 3) มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา ในภาพรวมมีระดับสภาพการดำเนินงานมากที่สุด อาจเนื่องมาจากมาตรฐาน การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด และมาตรฐานการศึกษา ยังเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : มาตรา 4) และนอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2557 โดยยึดหลักปรัชญาหลักจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ มาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ประกอบด้วย 16 มาตรฐาน 70 ตัวบ่งชี้ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และเป็นอย่างมีคุณภาพ

5.2.2 การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาในการดำเนินงานสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีผลสรุปในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยนั้น นั่นอาจเป็นเพราะจากภารกิจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครูที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แล้วถือว่าไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องมาจากทั้งผู้บริหารและครู ต่างปฏิบัติหน้าที่ที่มีจุดมุ่งหมาย และเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และตระหนักดีว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีความสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ การศึกษาจึงหมายถึงการเจริญอกงาม เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญอกงาม คือ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถ้าประเทศใดประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะมีกำลัง คนที่มีประสิทธิภาพไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น. 18)

และนอกจากนี้แล้วคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด นั้นเพราะระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ ที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการ ศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 48 และนอกจากนี้เพื่อให้เกิดการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนด ให้ต้องออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ในวรรคสอง มาตรา 47 เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และให้เชื่อมโยงการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอก จึงได้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทนกฎกระทรวงฉบับเดิม (พ.ศ. 2546) ซึ่งได้มีการนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อยแล้ว ในเล่ม 127 ตอนที่ 23 ก วันที่ 2 เมษายน 2553 ทำให้มีผลบังคับใช้แล้ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, คำนำ) และยังคงคล้องกับผลการวิจัยของ ประนอม หันทะยุง (2558, น. 152-155) ที่ศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ 5 แนวทาง คือ 1) ควรมีการปลูกจิตสำนึกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้บริหารสถานศึกษา 2) ควรมีการจัดอบรมประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำ และการบริหารสถาน ศึกษาให้กับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) สถานศึกษามีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าความรู้ให้ผู้เรียนทำรายงานค้นคว้าจากปัญหาที่อยู่ในความสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการ หรือโครงงาน และ 5) สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง

เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองหรือดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่กำหนดเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 ว่ามีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตร และเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี และมีใจรักมาเป็นครู คณาจารย์ ได้อย่างยั่งยืนภายใต้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย และตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 2) พัฒนาคุณภาพคุณครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี และมีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู 3) พัฒนาคณาจารย์สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้อยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคณาจารย์สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับสถานศึกษา และเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และ 4) พัฒนาคณาจารย์การบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและเป็นไป ดังที่สมศักดิ์ คงเที่ยง (2549, น. 54 - 55) ได้เสนอแนวความคิดการพัฒนาคณาจารย์ การศึกษา ไว้ดังนี้ 1) การดำเนินงานด้านการจัดการ ทุกคนในสถานศึกษาเน้นความ สำคัญของการเรียนรู้ การวางแผนหลักสูตรตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การบูรณาการหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่หลากหลาย การจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การจัดเวลาในการเรียนรู้ การกำหนดนโยบายด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและวินัยที่ชัดเจนและสม่ำเสมอ มีการจัดโครงการสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความสำเร็จตามเป้าหมาย ให้มีโอกาสในการเรียนและความสำเร็จ การจัดกิจกรรมหลากหลายให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสถานศึกษา 2) การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วยเตรียมแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการสร้างองค์ความรู้ โดยการใช้แผนการสอนโดยยึดหลักสูตรและบูรณาการวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้ การจัดการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพและเรียบง่าย มีการใช้เวลาอย่างเต็มที่ตลอดจนกำหนดกฎและมาตรฐานที่ควรปฏิบัติในชั้นเรียน และดำเนินตามกฎอย่างสม่ำเสมอ

และยุติธรรม 3) การสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วยภาวะผู้นำและการวางแผน ต้องมีการตั้งความหวังสูงสุดสำหรับสถานศึกษาทั้งระบบ โดยกำหนดนโยบายและกระบวนการสนับสนุน ความเสมอภาคและความเป็นเลิศ หลักสูตร ต้องมีการวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องความร่วมมือต้องมีการให้โอกาสสถานศึกษาในการตัดสินใจ การสนับสนุน ติดตามการพัฒนาสถานศึกษา การช่วยสถานศึกษาดำเนินการป้องกันและช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ปกครองที่ขาดแคลนให้ได้รับความช่วยเหลือการประเมินผล โดยการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงสนับสนุน ให้สถานศึกษาพัฒนาและใช้การประเมินหลากหลาย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาหรือผู้สนใจสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ตามความเหมาะสมและบริบทของแต่ละสถานศึกษา

5.3.1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบระดับสภาพการดำเนินงานของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการศึกษาระดับสภาพการดำเนินงาน ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงวาดยวาระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. (2553)
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127 ตอนที่ 23 ก. หน้า 22 2 เมษายน.
- กรมวิชาการ. (2540). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการบริหารระบบประกัน
คุณภาพ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กรมวิชาการ. (2545ก). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้น
ฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545ข). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถาน
ศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2557). คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถาน
ศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กรม
ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงมหาดไทย. (2553). คู่มือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ.กรมวิชาการ. (2540). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา
การบริหารระบบประกันคุณภาพ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน : แนวทางการศึกษาและพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2557). องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. สรุปผล
การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
มหาสารคาม ประจำปี 2556. มหาสารคาม: องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). ปันสมองชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ซัคเซสมิเดีย.
- เกษม วัฒนชัย. (2545). การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2. (2551). *หลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 2* เชียงราย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2.
- จิระ หงส์ลดารมภ์. (2555). *ทูนมนุษย์ของคนไทยรองรับประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : เอเชียแปซิฟิก.*
- จิระศักดิ์ แต่งผิว. (2554). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ศูนย์เครือข่ายการศึกษาอำเภอคอนสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (การศึกษานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*
 ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณรงค์ ณ ลำพูน และพัชรี รุปีเชตร. (2546). *การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM). เชียงใหม่ : แสงศิลป์.*
- ธนวรรณ บัวขุนเณร. (2550). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดพิบูลเงิน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) สาขา*
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ธเนศ ขำเกิด. (2541). *คุณภาพ, วารสารวิชาการ. 1(12), 19-23 ; ธันวาคม.*
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส จำกัด.*
- ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2544). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2).*
 อุบลราชธานี : วิทยาการพิมพ์.
- นภาพรณ โกจารย์ศรี. (2556). *โปรแกรมพัฒนาการประกันคุณภาพภายในการศึกษาปฐมวัยสำหรับครูโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต).* ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิกร มะโน. (2557). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาภายนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.*
- บุรชัย ศิริมหาสาร. *สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2548). จดหมายข่าว KM ปที่ 1 ฉบับที่ 7 ประจำวันที่ 24 พฤศจิกายน.*

- ประนอม หันทะยุง. (2558). *แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประพนธ์ ผาสุกยิต. (2547). *การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ*. กรุงเทพฯ : โยโหม.
- ประภัสสร มะณีพันธ์. (2556). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). อยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ปญจะ เกสรทอง. (2541). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน. *การศึกษา, กัมพูชา, เวียดนาม*. สืบค้นจาก http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=948
- ไพโรจน์ พิทักษ์ทวยหาญ. (2546). *ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการจัดระบบประกันคุณภาพ* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู.
- ไพศาล วรรคา. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)*. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- ภัทรนันท์ เพ็ชรแก้ว. (2552). *การพัฒนาการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงพยาบาลเชียงใหม่ราม*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2552). *ปรัชญาการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : เอกสารประกอบการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา ; ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2546). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เรืองรอง สุคิสสา. (2552). *การดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2550). *ปฏิรูปการศึกษา: คุณธรรมของผู้บริหารกับบทบาทในการประกันคุณภาพการศึกษา*. *วิทยจารย์*. 100(4), 21-25.

- วัลลภ กันทรัพย์. (2545). *แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และเฉลิมชัย หาญกล้า. (2546). การพัฒนาและนำระบบคุณภาพใช้ในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการ*. 6(11).
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สยามมิตรการพิมพ์.
- วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2546). คุณภาพ : ความสำเร็จที่ต้องเริ่มจากภายในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการ*. 6, 49-55.
- ศิริ ถีอาสนา. (2549). *การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ : กรณีศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต) ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2549). *แนวทางดำเนินการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอ.ลิฟวิ่ง.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- สุริโย จุลมณฑล. (2551). *ได้ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล กาญจนะโกมล. (2557). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นจาก <http://www.kpp1.org/naiyana/october>.
- แสงเพียร งานดี. (2553). *การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในเขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การวิจัยและพัฒนาระบบประเมินผลภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ครุสภาลาดพร้าว.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทองกมล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา*. ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานการวิจัยการประเมินการรับรู้: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). *หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). *มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2549-2551)*. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2554-2558)*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท พลัส.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). *คู่มือผู้ประเมิน เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2554-2558)*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท พลัส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 ก). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555 ข). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง(พ.ศ.2552-2559)*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. (2556). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557*. มหาสารคาม : ม.ป.พ, 2556.
- อัมมาร สยามวาลา. (2557). *สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)*. สืบค้นจาก http://school.obec.go.th/sup_br3/ed_2.htm.
- อำรุง จันทวานิช. (2545). *บทความการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- อำรุง จันทวานิช. (2545). "โรงเรียนสมบูรณ์แบบ," *วารสารวิชาการ*. 6(1) : 20-26, 2545.
- Atria, Joseph P. (2000). " The Effect of The Illinois Quality Assurance and Improvement Planning Process on Chicago Public School Teacher Attitudes Toward School Improvement," *Dissertation Abstracts International*. 60(12) : 4254-A ; June.
- Basden, Linda Loy. (2001). *Illinois Quality Assurance and Improvement Planning Process : Examining the Relationship between External Review Visit and Interval*

- Bugg, Kent Andrew. (2001). Quality Assurance and Improvement Planning in Illinois High Schools, *Dissertation Abstracts International*. 61(11), 4330-A ; May.
- David Parmenter. Key. (1996). *Performance Indicators : Developing Implementing and Using*. Winning KPIs. New York : Wiley Publishers. <http://gotoknow.org/blog/apirakkm/557>. 1996
- Lim. . (1999). Quality Assurance in Higher Education in Developing Countries, Assurance & Evaluation in Higher Education, *Dissertation Abstracts International*. 64(09), 379-390.
- Pender, N.J. (1996). *Health promotion in nursing practice (3rd ed)*. Stamford : Appleton Lange.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ผลการคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ข้อคำถาม (ตัวชี้วัด)	ความคิดเห็น (คนที่)			รวม	สรุป
	1	2	3		
1. ครูมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ครูมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญา หลักการและจุดหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. ครูมีความสามารถในการแสวงหาสื่อและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. ครูจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12. ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทาง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13. ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพวิชาการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ (ตัวชี้วัด)	ความคิดเห็น (คนที่)			รวม	สรุป
	1	2	3		
14. สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพออยู่ในสภาพใช้งานได้ดี ถูกสุขลักษณะสะอาด สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15. สถานศึกษามีมาตรการป้องกันการบาดเจ็บและ สร้างเสริมความปลอดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16. สถานศึกษามีการระดมงบประมาณและทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17. สถานศึกษามีสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ นวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18. สถานศึกษาการกระจายอำนาจบริหารและจัด การศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19. สถานศึกษาบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม พัฒนาสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21. สถานศึกษาบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22. สถานศึกษาตรวจสอบและถ่วงดุลการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23. สถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่นสู่ประชาคม อาเซียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24. สถานศึกษาส่งเสริม กำกับดูแลให้ครูจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปสู่การ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อคำถาม (ตัวชี้วัด)	ความคิดเห็น (คนที่)			รวม	สรุป
	1	2	3		
25. สถานศึกษาส่งเสริมการผลิต การใช้สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและพัฒนานวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27. สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28. สถานศึกษานิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30. สถานศึกษาสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31. สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33. สถานศึกษาจัดระบบบริหารและสารสนเทศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34. สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35. สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36. สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37. สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38. สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อคำถาม (ตัวชี้วัด)	ความคิดเห็น (คนที่)			รวม	สรุป
	1	2	3		
39. สถานศึกษาจัดโครงการ / กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40. สถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายใน การ ยกระดับคุณภาพ รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็น เลิศตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41. มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรม เบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42. มีความซื่อสัตย์สุจริต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
43. มีความกตัญญูกตเวที	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44. มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อ ส่วนรวม และมีจิตสาธารณะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45. ประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและ ส่วนรวมอย่างคุ้มค่า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46. นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ไทย ภูมิใจในวัฒนธรรมและความเป็นไทย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
47. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48. ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49. ผลประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตาม หลักสูตร เป็นไปตามเกณฑ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและ รับผิดชอบต่อ ร่วมในฐานะพลเมืองอาเซียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ (ตัวชี้วัด)	ความคิดเห็น (คนที่)			รวม	สรุป
	1	2	3		
51. ผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย และภูมิปัญญาอาเซียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
52. ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านและทักษะอาชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
54. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
55. มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
57. ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
58. ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
59. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
60. ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
61. ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสถานะที่เสี่ยงต่อ โรคภัยอุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
62. ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองมีความมั่นใจกล้าแสดงออกและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
63. ผู้เรียนที่มีความรู้สึกรักชาติในศิลปะ ทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์และวรรณศิลป์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
64. ผู้เรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความคำถาม (ตัวชี้วัด)	ความคิดเห็น (คนที่)			รวม	สรุป
	1	2	3		
65. สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ปรากฏเป็นลักษณะ เด่นของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
66. สถานศึกษาบรรลุผลการพัฒนาปรากฏเป็น เอกลักษณ์ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
67. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพ ของ ผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
68. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อครู	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
69. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อผู้บริหาร สถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
70. ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ(Reliability)

Reliability

[DataSet1] C:\Users\user\Desktop\New folder (2)\บุษบา ศรีมี.sav

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	93.8
	Excluded ^a	2	6.2
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.713	70

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ผลการวิเคราะห์การหาค่าที (t-test Independent)

T-Test

Group Statistics

ตำแหน่ง	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ภาพรวม ผู้บริหาร	40	4.6845	.11044	.01746
ครู	226	4.5323	.12819	.00853

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ภาพรวม	Equal variances assumed	1.781	.183	7.057	264	.000	.15219	.02157	.10972	.19465
	Equal variances not assumed			7.831	59.232	.000	.15219	.01943	.11331	.19107

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
ด้านปัจจัย	Equal variances assumed	13.736	.000	11.656	264	.000	.26714	.02292
	Equal variances not assumed			16.576	84.803	.000	.26714	.01612
ด้าน กระบวนการ	Equal variances assumed	5.216	.023	11.071	264	.000	.25076	.02265
	Equal variances not assumed			14.565	73.943	.000	.25076	.01722
ด้านผลผลิต	Equal variances assumed	.772	.380	1.704	264	.090	.06347	.03725
	Equal variances not assumed			1.801	56.406	.077	.06347	.03525

ภาคผนวก ค

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา / ครู โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

แบบสอบถามนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขา
การบริหารจัดการการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การตอบแบบสอบถามนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อท่าน จึงขอความกรุณาตอบ
แบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน คำตอบของท่านจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและ
เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ต่อไป

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและโปรดตอบ
ทุกข้อของคำถาม

ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

นางสาวบุษบา ศรีมี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. ตำแหน่ง/การปฏิบัติงาน

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครู

3. ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสภาพการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ที่ท่านเห็นว่าตรงกับกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา

ข้อที่	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	สภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
1	ครูมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ					
2	ครูมีความรู้ ความเข้าใจปรัชญา หลักการและจุดหมายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
3	ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
4	ครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5	ครูบริหารจัดการชั้นเรียนที่สร้างวินัยเชิงบวก					
6	ครูมีความสามารถในการแสวงหาสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้					
7	ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ					
8	ครูมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					
9	ครูจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม					
10	ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน					
มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา						
11	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณของวิชาชีพ					
12	ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ					
13	ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ					
มาตรฐานที่ 3 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้						
14	สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อื่นๆ วัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพออยู่ในสภาพใช้การได้ดี ถูกสุขลักษณะสะอาดสวยงาม					

ข้อที่	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	สภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
15	สถานศึกษามีมาตรการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัย					
16	สถานศึกษามีการระดมงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา					
17	เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา					
มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน						
18	สถานศึกษาการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา					
19	สถานศึกษาบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม					
20	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา					
21	สถานศึกษาบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์					
22	สถานศึกษาตรวจสอบและถ่วงดุลการปฏิบัติงาน					
มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
23	สถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน					
24	สถานศึกษาส่งเสริม กำกับดูแลให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ					
25	สถานศึกษาส่งเสริมการผลิต การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนานวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
26	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
27	สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ					
28	สถานศึกษานิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ					

มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา

ข้อที่	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	สภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น						
29	สถานศึกษาจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้					
30	สถานศึกษาสนับสนุนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
มาตรฐานที่ 7 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน						
31	สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา					
32	สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา					
33	สถานศึกษาจัดระบบบริหารและสารสนเทศ					
34	สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา					
35	สถานศึกษาจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา					
36	สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา					
37	สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน					
38	สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาย่างต่อเนื่อง					
39	สถานศึกษาจัดโครงการ / กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา					

มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา

ข้อที่	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	สภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบาย และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็น มาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น						
40	สถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายในการ ยกระดับคุณภาพ รักษามาตรฐานและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตาม แนวทางปฏิรูปการศึกษา					
มาตรฐาน 9 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์						
41	มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของ ศาสนาที่ตนนับถือ					
42	มีความซื่อสัตย์สุจริต					
43	มีความกตัญญูกตเวที					
44	มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีจิต สาธารณะ					
45	ประหยัด และรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่าง คุ้มค่า					
46	นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิใจ ในวัฒนธรรมและความเป็นไทย					
47	มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม					
48	ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข					
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีความรู้ และสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร สู่ประชาคมอาเซียน						
49	ผลประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรเป็นไปตาม เกณฑ์					

ข้อที่	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	สภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
50	ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและรับผิดชอบร่วมในฐานะพลเมืองอาเซียน					
51	ผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย และภูมิปัญญาอาเซียน					
52	ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านและทักษะอาชีพ					
มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต						
53	มีทักษะในการจัดการ และทำงานด้วยความพากเพียร พยายามขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบจนกระทั่งงานสำเร็จ					
54	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
55	มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ					
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข						
56	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด					
57	ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข					
มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง						
58	ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง					
59	ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพ						
60	ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และมีน้ำหนักร่างกาย ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน					

ข้อที่	มาตรฐาน/ตัวบ่งชี้	สภาพการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1
61	ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อโรคร้ายอุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ					
62	ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองมีความมั่นใจกล้าแสดงออกและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
63	ผู้เรียนที่มีความรู้สึกรับรู้ซึ่งในศิลปะ ทักษะศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์และวรรณศิลป์					
64	ผู้เรียนมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ					
มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และจุดเน้น						
65	สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ปรากฏเป็นลักษณะเด่นของผู้เรียน					
66	สถานศึกษาบรรลุผลการพัฒนาปรากฏเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา					
มาตรฐานที่ 16 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน						
67	ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของผู้เรียน					
68	ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อครู					
69	ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อผู้บริหารสถานศึกษา					
70	ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจต่อสถานศึกษา					

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

นางสาวบุษบา ศรีมี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารจัดการการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
วุฒิการศึกษา.....สถานที่ทำงาน.....
วัน เวลา สถานที่ ที่ให้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามสัมภาษณ์

คำถาม ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ตามมาตรฐาน
ต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

1. มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนามาตรฐานนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนามาตรฐานนี้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 13 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการพัฒนามาตรฐานนี้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

บุษบา ศรีมี, สมชาย วงศ์เกษม , จำเนียร พลหาญ. (2560) การศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 13 (1).

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวบุษบา ศรีมี
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	38 หมู่ 15 ต.ดงแดง อ. จตุรพักตรพิมาน จ. ร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม ต. ศรีสุข อ. กันทรวิชัย จ. มหาสารคาม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
เบอร์โทรศัพท์	09-1680-8064
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY